

Rapportage Inburgering 2025

Inburgeraars en het zich thuis weten in Utrecht

Gemeente Utrecht

Utrecht.nl/
onderzoek

Samenvatting

Opzet en achtergrond van onderzoek naar inburgering in Utrecht

Onderzoek onder inburgeraars in Utrecht

In dit onderzoek kijken we in hoeverre inburgeraars die vanaf 1 januari 2022 inburgeringsplichtig zijn in de gemeente Utrecht zich 'thuis weten'. Het is de tweede keer dat dit onderzoek integraal, specifiek voor Utrecht, plaatsvindt. We hebben in deze meting de lessen uit het eerste onderzoek, uitgevoerd in 2024, toegepast en de aanpak verbeterd. De resultaten van de twee metingen zijn niet één op één met elkaar te vergelijken. De groep respondenten is geen representatieve afspiegeling van alle inburgeraars, daarom spreken we over antwoorden van 'inburgeraars in deze peiling'. We doen geen uitspraken over dé Utrechtse inburgeraar in het algemeen. Wel zijn de resultaten indicatief en krijgen we door beide peilingen wel een steeds robuuster beeld van de groep inburgeraars in onze stad. We bouwen we een kennisbasis op waarmee we resultaten steeds beter kunnen duiden.

Hoe onderzoeken we in hoeverre inburgeraars zich 'thuis weten'?

Voorafgaand aan het eerste onderzoek in 2024 is door een werkgroep van ervaringsdeskundigen, professionals en ambtenaren nagedacht over wat 'zich thuis weten' van inburgeraars in een nieuw land en nieuwe stad, omvat. Hieruit is een lijst van kernindicatoren samengesteld, die de basis vormt voor tien aandachtsgebieden in dit onderzoek: het verrichten van (passend) betaald werk, participatie, het volgen van een (beroeps-)opleiding, Nederlandse taalles, comfortabel Nederlands spreken, gezondheid en welzijn, zich erbij voelen horen in de buurt, tevredenheid over wonen, financieel zelfredzaam zijn en het kunnen vinden van de juiste organisaties als men hulp nodig heeft. Deze zijn waar mogelijk omgezet naar enquêtevragen voor inburgeraars. Naast het voorleggen van een enquête aan inburgeraars, zijn diepte-interviews gehouden met 10 inburgeraars en 14 professionals.

Onderscheid naar verschillende typen inburgeraars

Het is belangrijk om onze onderzoekspopulatie precies af te bakenen. In de spreektaal worden begrippen als inburgeraar en vluchteling regelmatig door elkaar gebruikt. Echter is niet iedere vluchteling een inburgeraar (bijvoorbeeld als er – nog – geen sprake is van een verblijfsstatus) en is niet iedere inburgeraar een (voormalig) vluchteling. Inburgeraars kunnen ook afkomstig zijn uit veilige, westers georiënteerde landen buiten de Europese Unie. Dit onderzoek richt zich op degenen die (sinds 1 januari 2022) inburgeringsplichtig zijn binnen de gemeente Utrecht en degenen die hun inburgering (net) hebben afgerond volgens de Wet Inburgering 2021.

In de rapportage maken we onderscheid tussen de groep asielstatushouders en gezinsmigranten. Asielstatushouders zijn vluchtelingen die asiel hebben aangevraagd in ons land en een verblijfsvergunning hebben gekregen omdat zij uit een onveilig land komen. (Een deel van de) gezinsmigranten komt naar Nederland om zich aan te sluiten bij een persoon met de Nederlandse nationaliteit, of iemand die al langer in Nederland gevestigd is. Deze groepen komen naar Nederland onder verschillende omstandigheden, daarom spreken we liever over asielstatushouders of gezinsmigranten dan over alle inburgeraars.

Conclusies

Werk en taalverwerving zijn sterk met elkaar verbonden in het inburgeringstraject, beide componenten beïnvloeden elkaar en zijn essentieel voor succesvolle integratie

De resultaten van het onderzoek naar inburgering laten zien dat werk een belangrijke rol speelt in het integratieproces van asielstatushouders en gezinsmigranten. Gezinsmigranten in deze peiling geven vaker aan betaald werk te hebben (60% versus 14% bij asielstatushouders). Een ruime meerderheid van de groep werkenden is (zeer) tevreden met hun baan (73%). Werk biedt financiële onafhankelijkheid en stabiliteit én draagt ook bij aan taalvaardigheid, integratie in de Nederlandse samenleving en emotioneel welzijn. Dit blijkt uit interviews met inburgeraars en professionals. Uitdagingen bij het vinden van passend werk zijn onder andere taalbeheersing, beschikbare tijd, conflicterende verplichtingen en andere verantwoordelijkheden zoals zorgtaken.

Professionals onderstrepen het belang van een geïntegreerde aanpak waarbij werk en taal gecombineerd worden en waar er aandacht is voor de persoonlijke wensen en ambities van de inburgeraar. Flexibiliteit in het systeem en realistisch verwachtingsmanagement ten aanzien van een loopbaan in Nederland kunnen helpen barrières te overwinnen en de participatie van inburgeraars in de maatschappij te bevorderen.

Belang van het leren van de taal wordt onderstreept, maar is ook lastig: vergt veel tijd en energie, ruimte, lef en de juiste randvoorwaarden

Voor asielstatushouders zijn taallessen een verplicht onderdeel van de inburgering. Ook gezinsmigranten en overige migranten kunnen taallessen nemen. Zij moeten echter wel zelf hun leerroute regelen en betalen. Uit de enquêtepeiling blijkt dat 38% van de asielstatushouders en 27% van de gezinsmigranten in deze peiling (zeer) tevreden is over het niveau waarop zij Nederlands spreken. Van de inburgeraars die aangeven taallessen te volgen (asielstatushouders en gezinsmigranten) geeft 83% aan dat zij makkelijker dingen zelf kunnen doen en 87% dat zij makkelijker contact maken met anderen, door het volgen van taallessen.

Inburgeraars die meededen aan de interviews zijn gemotiveerd om hun taalvaardigheden te verbeteren en zoeken actief naar plekken om het spreken van de Nederlandse taal te oefenen. Wel ervaren zij belemmeringen in het leren van de taal. In de gesprekken komt naar voren dat een gebrekkige taalvaardigheid het aangaan van diepere sociale relaties belemmert. Ook professionals onderstrepen het belang van een goede taalvaardigheid om mee te kunnen doen in de samenleving. Professionals ervaren over het algemeen een grote motivatie onder inburgeraars om de taal te leren, maar merken ook frustratie als het leren niet snel genoeg gaat: de lat wordt steeds hoger gelegd. Het leren van een taal vergt tijd, energie, lef en blijvende oefening.

Helft van de asielstatushouders en driekwart van de gezinsmigranten ervaart hun gezondheid als goed, tegelijkertijd kampt een deel met negatieve emoties

52% van de asielstatushouders en 76% van de gezinsmigranten in deze peiling ervaart hun gezondheid als (zeer) goed. Inburgeraars kampen echter vaak met mentale gezondheidsproblemen, zo voelen twee op de vijf asielstatushouders (40%) en bijna een kwart van de gezinsmigranten (23%) zich voortdurend, meestal of vaak neerslachtig en somber. Eén van de redenen hiervoor is stress veroorzaakt door factoren zoals het lange wachten in (vluchtelingen)kampen, onzekerheid over de toekomst, geldzorgen en de uitdagingen van het opbouwen van een nieuw leven in Nederland. Asielstatushouders ervaren vaker negatieve emoties dan gezinsmigranten, wat een negatieve invloed heeft op het welzijn en het inburgeringsproces kan belemmeren. Professionals herkennen deze problemen en wijzen op de noodzaak van betere psychosociale ondersteuning en toegang tot mentale gezondheidszorg. De huidige migratie- en inburgeringsplannen van het kabinet veroorzaken extra

stress en onzekerheid bij inburgeraars, wat hun integratie bemoeilijkt. Gezinsmigranten geven positievere antwoorden op gezondheidsstellingen, wat volgens professionals kan komen doordat zij in een stabielere situatie verkeren en vaker geen vluchtverleden hebben. Ondanks dat, wijzen professionals erop dat er ook een groep gezinsmigranten is die kwetsbaar is en waar zij zich zorgen over maken.

Een groot deel van de inburgeraars ervaart financiële uitdagingen, dit geldt vaker voor asielstatushouders dan voor gezinsmigranten

De (financiële) zelfredzaamheid van inburgeraars varieert sterk en is afhankelijk van persoonlijke omstandigheden. Een relatief groot deel van de inburgeraars in deze peiling geeft aan financiële problemen te ervaren, dit geldt vaker voor asielstatushouders (54%) dan voor gezinsmigranten (22%). Twee op de vijf asielstatushouders (41%) en één op de vijf gezinsmigranten (19%) ontvangt hulp bij geldzaken en administratie, omdat het hen zelf niet lukt. Eén op de drie asielstatushouders (37%) en ruim de helft van de gezinsmigranten (62%) geeft aan geen ondersteuning nodig te hebben. Beperkte financiële middelen hebben een negatieve invloed op het welzijn en de sociale integratie, geven geïnterviewde inburgeraars aan. Tevens moeten inburgeraars wennen aan het regelen van de financiën in een nieuw land als Nederland, waarbij ze de financiële en organisatorische systemen nog moeten leren kennen. Ook culturele verschillen, zoals financiële verplichtingen naar familie en zorgen voor gastvrijheid, hebben invloed op de financiële situatie van nieuwkomers.

De behoefte aan ondersteuning verschilt per persoon, waarbij een deel aangeeft hulp te krijgen van familie of instanties zoals VluchtelingenWerk (begeleiding) en DUO (voor een lening). Professionals merken ook verschillen tussen asielstatushouders en gezinsmigranten, waarbij de laatsten vaak meer steun van hun Nederlandse partner ontvangen. Professionals zien dat gezinsmigranten in eerste instantie meer kunnen 'leunen' op de financiële zekerheid van de partner, waardoor de situatie wat stabiel is.

Sociale verbinding is van groot belang in het integratieproces van inburgeraars, en vraagt om gezamenlijke inspanning van zowel inburgeraars als gevestigde Utrechters en organisaties

De meeste inburgeraars voelen zich redelijk goed thuis in Utrecht. Zo geeft 62% van de asielstatushouders en 77% van de gezinsmigranten in deze peiling aan dat zij zich prettig voelen bij de mensen die in hun buurt wonen. 50% van de asielstatushouders en 61% van de gezinsmigranten geeft aan géén problemen te ervaren in het dagelijks leven door het gevoel te hebben er niet bij te horen of niet thuis te voelen. Een minderheid, maar toch een substantieel aandeel, geeft aan problemen in het dagelijks leven te ervaren door het gevoel te hebben er niet bij te horen (37% asielstatushouders en 28% gezinsmigranten). In de meeste gevallen vinden inburgeraars dat de gemeente een positieve invloed heeft op hun 'thuisgevoel'. Sommige inburgeraars voelen zich thuis in hun buurt (bijvoorbeeld omdat Nederlanders open/tolerant zijn), anderen minder (bijvoorbeeld door gebrek aan eigen cultuur, gemis van familie/vrienden of de omgangsvormen qua communicatie).

Ondanks dat de meeste inburgeraars zich redelijk tot goed thuis voelen wordt écht contact maken met de 'lokale bevolking' door meerdere geïnterviewde inburgeraars als lastig ervaren. De sociale verbinding is volgens de geïnterviewde professionals essentieel voor de integratie van nieuwkomers. Het creëren van sociale verbinding voor inburgeraars in Utrecht vraagt om een gezamenlijke inspanning van zowel de nieuwkomers als de lokale gemeenschap en organisaties in de stad, met voldoende tijd en aandacht voor persoonlijke begeleiding, geven zij aan.

Inhoud

Samenvatting	2
1. Inleiding.....	7
1.1 Utrechts onderzoek naar inburgering.....	7
1.2 Inburgeraars zich ‘thuis laten weten’ in Utrecht	7
1.3 Definitie ‘inburgeraars’	8
1.4 Methoden van onderzoek.....	9
1.5 Verschillen in methode ten opzichte van de meting van 2024.....	9
1.6 Verschillen in rapportage ten opzichte van de meting van 2024	10
1.7 Leeswijzer	11
2. Inburgeraars en (vrijwilligers-) werk en opleiding	12
2.1 Enquêteresultaten over (vrijwilligers-) werk, opleiding en inkomen	12
2.2 Resultaten interviews inburgeraars over (vrijwilligers-) werk.....	14
2.3 Resultaten interviews professionals over toeleiden naar (vrijwilligers-) werk.....	16
3. Inburgeraars en Nederlands leren en spreken	20
3.1 Enquêteresultaten over Nederlands leren en spreken	20
3.2 Resultaten interviews inburgeraars over Nederlands leren en spreken	23
3.3 Resultaten interviews professionals over Nederlands leren en spreken	25
4. Inburgeraars en gezondheid en welzijn.....	27
4.1 Enquêteresultaten over gezondheid en welzijn	27
4.2 Resultaten interviews inburgeraars over gezondheid en welzijn	30
4.3 Resultaten interviews professionals over gezondheid en welzijn	31
5. Inburgeraars en (financiële) zelfredzaamheid.....	32
5.1 Enquêteresultaten (financiële) zelfredzaamheid.....	32
5.2 Resultaten interviews inburgeraars over (financiële) zelfredzaamheid	34
5.3 Resultaten interviews professionals over (financiële) zelfredzaamheid	35
6. Inburgeraars en sociale verbinding en hun leefomgeving	36
6.1 Enquêteresultaten sociale verbinding en de leefomgeving	36
6.2 Resultaten interviews inburgeraars over sociale verbinding.....	40
6.3 Resultaten interviews professionals over sociale verbinding.....	41
7. Welkomhuis.....	44
7.1 Enquêteresultaat bekendheid met het Welkomhuis.....	44
7.2 Verdiepende resultaten van ervaringen met het Welkomhuis in separaat onderzoek naar het Welkomhuis	44
8. Overige signalen	45

8.1	Gezinsmigranten lijken een stabielere (uitgangs-)positie te hebben, maar dit is geen eenduidig beeld	45
8.2	Invloed van de huidige politieke situatie ten aanzien van migratie op het inburgeringsproces van nieuwkomers.....	45
8.3	Zorgen over vrouwen die vaker thuis blijven, wat inburgeringsproces belemmert	46
Bijlagen		47
Bijlage 1:	Tabel overzicht uitkomsten kernindicatoren	47
Bijlage 2:	Toelichting op methode van onderzoek	49
Bijlage 3:	Factoren die de vergelijkbaarheid van onderzoeksresultaten op totaalniveau over de tijd bemoeilijken	51
Bijlage 4:	Definities inburgering	53

1. Inleiding

1.1 Utrechts onderzoek naar inburgering

In dit onderzoek richten we ons op hoe inburgeraars zich ‘thuis weten’ in de gemeente Utrecht. Het is een uniek en specifiek Utrechts onderzoek. Eerdere onderzoeken naar inburgeraars of vluchtelingen zijn vooral uitgevoerd op landelijke schaal, waarbij vaak werd ingezoomd op verschillende landen van herkomst bij inburgeraars. Dit rapport beschrijft de resultaten van de tweede meting, als opvolging van de eerste meting die verscheen in het voorjaar van 2024.

Door dit onderzoek jaarlijks te herhalen krijgen we een steeds beter beeld van hoe de inburgering in Utrecht verloopt en hoe inburgeraars zich thuis weten. Na meerdere metingen kunnen we de bevindingen ook steeds beter interpreteren.

De onderzoeksopzet is in ontwikkeling, dat wil zeggen dat we de lessen uit het eerste onderzoek in 2024 hebben meegenomen en toegepast in deze vervolgmeting. Zo hebben we er in deze meting onder andere voor gekozen om de interviews met inburgeraars in de eigen taal uit te voeren. Dit zorgt ervoor dat we een meer diverse groep inburgeraars kunnen spreken en omdat er geen taalbarrière is, de gesprekken vloeiender verlopen. Hierdoor kunnen inburgeraars beter hun sentiment overbrengen.

In deze inleiding beschrijven we eerst wat de gemeente Utrecht onder het ‘thuis weten’ van inburgeraars verstaat en wat de bijbehorende onderzoeksvraag voor deze studie is. Vervolgens lichten we de onderzoeksmethode toe en besteden we aandacht aan de diverse achtergronden van de inburgeraars, wat belangrijke implicaties heeft voor de interpretatie van de resultaten. We sluiten het hoofdstuk af met een leeswijzer.

1.2 Inburgeraars zich ‘thuis laten weten’ in Utrecht

Met de komst van de Wet inburgering 2021, hebben alle gemeenten in Nederland een specifiekere en meer zwaarwegende taak gekregen dan voorheen, om nieuwkomers te begeleiden bij hun inburgeringsproces. Gemeenten moeten daarbij maatwerk leveren en stellen voor inburgeraars persoonlijke plannen op waarin zij afspraken formuleren over met name het leren van de taal en het participeren in de samenleving. De ambitie van de gemeente Utrecht reikt echter verder dan alleen uitvoering geven aan de wet. Het gemeentelijke beleid is erop gericht dat inburgeraars zich in brede zin *thuis weten* in de stad. Voorbeelden van beleid dat hierop gericht is, zijn het Utrechtse Welkomhuis (ondersteuning voor inburgeraars dichtbij), de samenwerking binnen Inburgering 030 (sluitende aanpak van hulpverlening) en het programma Kansrijke Start (de inburgeraar maakt in een vroeg stadium kennis met de stad). Het beleid is uitgewerkt in [de Nota van Uitgangspunten Opgave Inburgering](#).

De gemeente Utrecht wil de ambitie dat inburgeraars zich thuis weten in Utrecht volgen op basis van concrete uitkomsten. Hiervoor is een monitoringsinstrument nodig dat periodiek inzicht geeft in de voortgang van de inburgeringsdoelen. Voorafgaand aan de eerste meting in 2024 is een traject gestart waarbij ambtenaren, ervaringsdeskundigen en professionals indicatoren hebben opgesteld die helpen om de voortgang te monitoren. Deze kernindicatoren, gebaseerd op het [Indicators of Integration Framework](#), geven inzicht in hoe inburgeraars zich ‘thuis weten’ in Utrecht. De lijst met kernindicatoren is te vinden in bijlage 1. Voor dit onderzoek zijn de kernindicatoren vertaald en aangepast, waarbij sommige nog in ontwikkeling zijn.

Hoofdvraag onderzoek

De hoofdvraag van dit onderzoek is aan deze set kernindicatoren verbonden en luidt:

Welke resultaten zijn er behaald op de kernindicatoren die zijn samengesteld door Programmteam Inburgering ten aanzien van de opgave ‘Thuis Weten van Inburgeraars’?

1.3 Definitie ‘inburgeraars’

De groep ‘inburgeraars’ is divers

Voordat we de onderzoeksmethode en -resultaten bespreken, is het belangrijk te definiëren wie we in dit onderzoek als inburgeraar beschouwen. Begrippen zoals inburgeraar, vluchteling, nieuwkomer en (arbeids)migrant zien we in nieuwsberichten en horen we in spreektaal vaak door elkaar. Maar het is wettelijk bepaald of je wel of geen inburgeraar bent, en dus inburgeringsplichtig bent of niet. Arbeidsmigranten zijn bijvoorbeeld niet inburgeringsplichtig, tenzij ze zich langdurig in Nederland willen vestigen. Bovendien hebben niet alle inburgeraars een vluchtverleden. Inburgeraars kunnen ook afkomstig zijn uit veilige landen buiten de EU. Ook deze groep is verplicht om de Nederlandse taal te leren en om te leren hoe de Nederlandse samenleving en arbeidsmarkt werken. Voor dit onderzoek is het feit dat inburgeraars heel verschillende achtergronden kunnen hebben een belangrijk aspect om mee te nemen bij het duiden van de uitkomsten.

Wettelijk onderscheid tussen asielstatushouders en gezinsmigranten

Er is een wettelijk onderscheid tussen asielstatushouders en gezinsmigranten. Deze twee groepen hebben verschillende rechten en plichten in het inburgeringsproces. Asielstatushouders zijn vluchtelingen met een verblijfsvergunning. Ook hun nareizende familieleden vallen onder deze categorie. In de groep gezinsmigranten zitten mensen die naar Nederland komen om zich bij een persoon met de Nederlandse nationaliteit of iemand met een Nederlandse verblijfsvergunning te vestigen. Bijlage 4 gaat verder in op uitzonderingen en andere (definitie)verschillen tussen nieuwkomers.

Verschillende uitgangsposities om aan inburgeringstermijn te beginnen

Grofweg is er een verschil in de route die een asielstatushouder of gezinsmigrant aflegt om in Nederland te komen. Een asielstatushouder is eerst een vluchteling en verblijft in een AZC totdat de IND een asielstatus toekent. Professionals schetsen het beeld dat een asielstatushouder begint aan de inburgeringstermijn terwijl er nog veel zaken ‘op orde’ gebracht moeten worden. Zo komen ze in een voor hen onbekend land wonen, met een onbekende taal en cultuur, zonder eigen sociaal netwerk. Ook komen ze vaak vanuit een onveilige situatie in het land van herkomst, wat maakt dat zij ook bepaalde gebeurtenissen moeten verwerken of (nog steeds) stress ervaren over familie en/of vrienden in het land van herkomst. Dit kan zorgen voor een grote emotionele last. Deze factoren hebben invloed op het inburgeringsproces, waardoor het voor hen lastig kan zijn om te ‘landen’ in Nederland. Een van de professionals legt dit uit als: *“Bij de statushouders is het een grotere stap om in Nederland te komen, omdat het veel meer informatie is dat ze moeten verwerken, veel meer dingen die ze van thuis moeten verwerken. Het duurt wat langer voordat de informatie landt en ze het doorhebben.”*

Een (deel van de) gezinsmigrant(en) voegt zich bij een Nederlandse partner. Zij hebben zich vaak al voorbereid op hun komst en verplichtingen in Nederland, bijvoorbeeld door het Basisexamen Inburgering in het buitenland af te leggen. Daardoor hebben zij vaker al enige kennis van de Nederlandse taal, als zij starten met hun inburgeringstraject in Nederland. Een bepaalde groep gezinsmigranten komt in een stabielere situatie terecht, geven professionals aan. Zij gaan bij hun partner wonen en kunnen zowel financieel als sociaal in meer of mindere mate leunen op hun partner. De partner is vaak al bekend in Nederland, wat het ook voor de gezinsmigrant makkelijker maakt om

hun weg te vinden. Ze komen in een bestaand netwerk terecht. Deze stabielere situatie zorgt ervoor dat er meer tijd, ruimte en aandacht is voor het leren van de taal en het (eventueel) volgen van taallessen en het zoeken naar betaald werk. Tegelijkertijd geldt deze stabielere uitgangspositie niet voor alle gezinsmigranten. Professionals geven ook aan dat er kwetsbare gezinsmigranten zijn, waar ze zich zorgen over maken. De kwetsbare positie komt bijvoorbeeld doordat zij zelf verantwoordelijk zijn voor hun inburgeringsproces, minder begeleiding krijgen, het inburgeringstraject zelf moeten bekostigen en vaak ook zorgtaken thuis hebben. Meer hierover is te lezen in hoofdstuk 8.

1.4 Methoden van onderzoek

Voor het beantwoorden van de hoofdvraag zijn drie methoden gekozen:

- **Enquête onder inburgeraars:**

Door inburgeraars rechtstreeks te bevragen over aspecten van hun alledaagse leven, kan worden vastgesteld hoe tevreden zij zich daarover voelen. De eerder opgestelde vragenlijst is opnieuw gebruikt en geactualiseerd. De vragenlijst is aangeboden in zeven talen (Nederlands, Engels, Arabisch (Syrisch), Tigrinya, Farsi, Dari en Turks).

De enquête is per e-mail aangeboden aan 1.653 inburgeraars. Deze inburgeraars worden door de gemeente Utrecht begeleid voor een inburgeringstraject onder de nieuwe wetgeving (WI2021), of hebben hun inburgering net afgerond. Er is gerepsondeerd door 296 inburgeraars, dat is een respons van 18%. Waar mogelijk maken we in de resultaten een vergelijking met het Utrechts gemiddelde.

- **Interviews met inburgeraars:**

Om een beter beeld te krijgen van het verhaal achter de cijfermatige resultaten van de enquête is er met inburgeraars gesproken. Er zijn in totaal 10 diepte-interviews gedaan met 10 inburgeraars, in hun eigen taal. De gesprekken zijn gevoerd door onderzoeksbureau Open Embassy. Een gesprek duurde één uur en een inburgeraar kreeg een VVV-bon van € 25,- als vergoeding. We hebben de vertaling van de gespreksverslagen ontvangen ten behoeve van de analyse.

- **Interviews met professionals:**

Om ook het perspectief van professionals werkzaam in het veld toe te voegen hebben we groepsinterviews gehouden met in totaal 14 professionals verdeeld over 5 gesprekken. De interviews van één uur zijn thematisch ingestoken en focusten zich op werk, taal, sociale verbinding, begeleiding van asielstatushouders en begeleiding van gezinsmigranten.

Gedetailleerde informatie over de opzet van de enquête, de responsopbouw en de interviews is terug te vinden in bijlage 2.

1.5 Verschillen in methode ten opzichte van de meting van 2024

In de evaluatie van het onderzoek van 2024 zijn verschillende verbeterpunten benoemd. In combinatie met nieuwe inzichten over de onderzoeksaanpak, is het onderzoek in 2025 op een aantal punten anders uitgevoerd. Hieronder volgen de veranderingen in aanpak ten opzichte van het onderzoek van 2024:

- **Uitbreiding doelgroep onderzoek**

In het eerste onderzoek gold de regel: *“wanneer een inburgeraar klaar is met zijn of haar traject en dus niet meer inburgeringsplichtig is, is deze niet langer onderdeel van onze*

onderzoekspopulatie.” In de meting van 2025 is de onderzoekspopulatie uitgebreid en zijn ook inburgeraars benaderd die hun inburgering (net) hebben afgerond.

- **Kleine aanpassingen (toevoegingen) in de enquête**

De vragenlijst van de vorige meting is als basis gebruikt voor het huidige onderzoek, maar op een aantal punten geactualiseerd en aangevuld met nieuwe vragen. Er is in deze meting van 2025 onder andere gevraagd naar de bekendheid en ervaringen met het Welkomhuis. Dit was in 2024 nog niet mogelijk, omdat het Welkomhuis destijds nog niet geopend was.

- **Interviews met inburgeraars in de eigen taal**

Om een diverse groep inburgeraars te kunnen interviewen is er dit jaar voor gekozen om samen te werken met een extern onderzoeksbureau (Open Embassy) die interviews in de eigen taal van de inburgeraar kan verzorgen. Dit heeft ervoor gezorgd dat er inburgeraars van verschillende achtergronden gesproken zijn, in plaats van alleen inburgeraars die Nederlands of Engels spreken. Tevens zorgt interviewen in de eigen taal ervoor dat er meer aandacht is voor de ‘emotionele’ componenten van een gesprek, dat wil zeggen, niet alleen de inhoud van het antwoord wordt meegenomen, maar ook de manier waarop de antwoorden worden geformuleerd.

- **Interviews (duo of trio) met professionals en gericht op één thema**

Dit jaar is er voor gekozen om de interviews met professionals thematisch in te steken. Zo werden de gesprekken afgebakend op één thema of één doelgroep, en werd er gesproken met professionals die in hetzelfde domein werkzaam zijn. Hierdoor was er meer ruimte om op één van de thema’s in te gaan en elkaar aan te vullen. In de vorige meting is gebleken dat een focusgroep met professionals vanuit de verschillende levensdomeinen niet geheel de juiste aanpak is om op het brede onderwerp ‘inburgering’ te reflecteren. De ervaringen van professionals liepen erg uiteen waardoor deze setting niet leidde tot verdieping.

1.6 Verschillen in rapportage ten opzichte van de meting van 2024

Rapporteren van resultaten van 2025 als opzichzelfstaand onderzoek

Deze rapportage is een tweede meting om inzicht te krijgen in hoe inburgeraars zich thuisweten. Hoewel de onderzoeks aanpak is aangepast, zijn de enquêtevragen grotendeels herhaald. De groep respondenten is geen representatieve afspiegeling van alle inburgeraars. Het is aan te nemen dat de enquête is ingevuld door inburgeraars die geletterd zijn (in hun moedertaal), die een eigen e-mailadres beheren en die voldoende tijd, ruimte, rust, vertrouwen en motivatie hebben om een enquête vanuit de gemeente in te vullen. Dit is niet vanzelfsprekend voor iedereen het geval.

We spreken over inburgeraars, asielstatushouders of gezinsmigranten, in deze peiling. We doen geen uitspraken over dé Utrechtse inburgeraar in het algemeen. Daarom zijn de resultaten van de twee metingen in 2024 en 2025 niet één op één met elkaar te vergelijken. De resultaten geven wel inzicht in hoe het gaat met de groep inburgeraars in deze peiling. Verdere toelichting op de redenen die het lastig maken om de resultaten door de tijd te vergelijken is te vinden in bijlage 3.

Resultaten enquête worden uitgesplitst naar asielstatushouders en gezinsmigranten

In tegenstelling tot de vorige meting rapporteren we de resultaten van de enquête van 2025 niet op totaalniveau, maar splitsen we deze uit naar asielstatushouders en gezinsmigranten. De reden hiervoor is dat deze groepen dusdanig van elkaar verschillen en een ander antwoordpatroon laten zien, dat het rapporteren op totaalniveau (“de totale groep inburgeraars”) alleen daadwerkelijk iets zegt over de groep inburgeraars in Utrecht als de verhouding tussen deze twee groepen overeenkomt met de werkelijke groep nieuwkomers. Dat is niet het geval. In dit enquêteonderzoek is er een oververtegenwoordiging van gezinsmigranten, wat de resultaten op totaalniveau kleurt (in de enquête

is de verdeling: 42% asielmigranten vs. 58% gezinsmigranten; in de gehele populatie is de verdeling: 48% asielmigranten vs. 52% gezinsmigranten).

1.7 Leeswijzer

Na deze inleiding (hoofdstuk 1) volgen de resultaten van het onderzoek, ingedeeld naar de verschillende thema's. In hoofdstuk 2 gaan we in op het thema (vrijwilligers-)werk en in hoofdstuk 3 op het thema taal. In hoofdstuk 4 staat het thema gezondheid en welzijn centraal en in hoofdstuk 5 het thema (financiële) zelfredzaamheid. Hoofdstuk 6 behandelt het thema sociale verbinding en hoofdstuk 7 staat stil bij het Welkomhuis. Ieder hoofdstuk is als volgt opgebouwd: we beginnen met het beschrijven van de enquêteresultaten, gevolgd door de uitkomsten van de interviews met inburgeraars. We sluiten elk hoofdstuk af met een beschrijving van de resultaten van de interviews met professionals. In hoofdstuk 8 worden nog overige bevindingen gedeeld. Tot slot volgen er verschillende bijlagen.

Wanneer wij spreken over inburgeraars, gezinsmigranten of asielstatushouders, betreft dit de groep die heeft deelgenomen aan de enquête of de interviews. Dit is niet representatief voor de totale groep inburgeraars in Utrecht.

2. Inburgeraars en (vrijwilligers-) werk en opleiding

In dit hoofdstuk:

- Enquêteresultaten over (vrijwilligers-) werk, opleiding en tevredenheid hierover
- Resultaten interviews inburgeraars over (vrijwilligers) werk en stimulerende en belemmerende factoren
- Resultaten interviews professionals over (vrijwilligers) werk en stimulerende en belemmerende factoren

In de Nota van Uitgangspunten (opgave Inburgering, 'Thuis in Utrecht') staat beschreven dat we in Utrecht uitgaan van meedoen en inclusie vanaf dag één. Werk is een belangrijk onderdeel van inburgering. Dat inburgeraars meedoen in de vorm van werk, activiteiten of opleiding, is niet alleen belangrijk voor de inburgeraar zelf, het is ook belangrijk voor de samenleving, voor andere Utrechters. De gemeente Utrecht wil dat inburgeraars zichzelf redden en niet afhankelijk worden van ondersteuning. Dat zij zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun inburgering en dat zij bijdragen aan de stad.

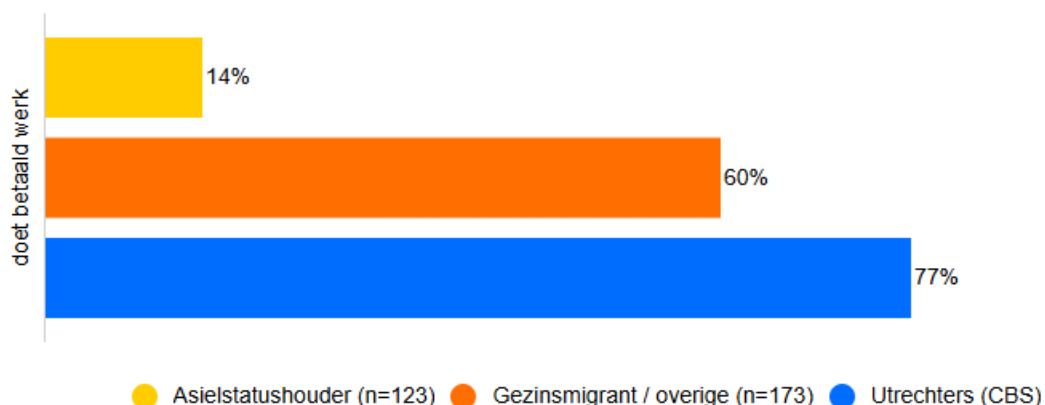
2.1 Enquêteresultaten over (vrijwilligers-) werk, opleiding en inkomen

Als gemeente stellen we Utrechters vragen over werk, opleiding en vrijwilligerswerk. Deze vragen hebben we ook aan inburgeraars gesteld. Daarnaast houdt het CBS cijfers bij over de werkzame beroepsbevolking in Nederland, ook voor Utrecht. Deze paragraaf geeft een overzicht van de antwoorden van asielstatushouders en gezinsmigranten op vragen over werk, opleiding en vrijwilligerswerk. Waar mogelijk presenteren we dit naast de antwoorden die Utrechters in 2023 gegeven hebben of vergelijkbare cijfers van het CBS. Dit geeft inzicht in de participatie van inwoners (in deze peiling).

2.1.1 Betaald werk

<https://infogram.com/1pj5ln9v1xg5d3f679xpw1776ghmgkr92z1?live>

Figuur 2.1 – Aandeel asielstatushouders, gezinsmigranten en Utrechters met betaald werk

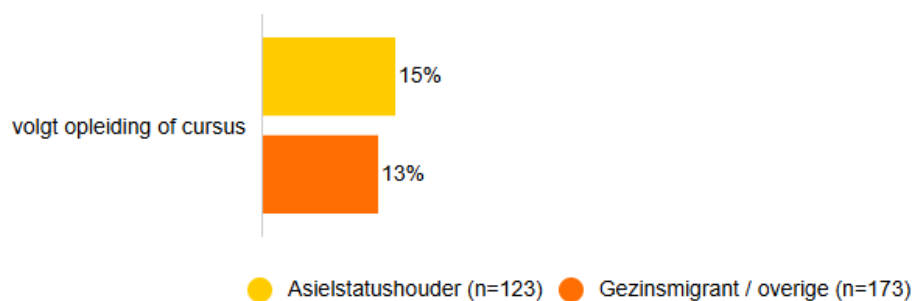
Bron: Enquête inburgeraars (2024); CBS Statline (2023). – *Vraagstelling enquête inburgeraars: Wat past het best bij uw persoonlijke situatie? (meerdere antwoorden mogelijk). Antwoordcategorie: 'ik heb betaald werk'. Arbeidsdeelname van Utrechters betreft netto arbeidsparticipatie van 15–74 jarigen; regionale indeling 2023, raadpleging op 4 december 2024*

- Van de asielstatushouders in deze peiling geeft 14% aan betaald werk te hebben.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling geeft 60% aan betaald werk te hebben.
- Van de inburgeraars (asielstatushouders en gezinsmigranten, n=121) met betaald werk in deze peiling geeft 73% aan (zeer) tevreden te zijn over het werk dat zij doen.
- De [netto arbeidsparticipatie](#) in Utrecht is 77%. In Nederland is dit gemiddeld 73%. De netto arbeidsparticipatie is het aandeel inwoners dat betaald werk heeft ten opzicht van alle inwoners van 15 tot 75 jaar.
- Van de asielstatushouders in deze peiling geeft 56% aan een uitkering te ontvangen.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling geeft 5% aan een uitkering te ontvangen.
- In de inwonersenquête van 2023 geeft 8% van de Utrechtse volwassenen aan een uitkering te ontvangen (arbeidsongeschiktheids-, werkloosheids- of bijstandsuitkering).

2.1.2 Opleiding

<https://infogram.com/1p1qwd2vgp9v29umzqk6qnje33b63xy2mw1?live>

Figuur 2.2 - Aandeel asielstatushouders en gezinsmigranten dat een opleiding of cursus doet

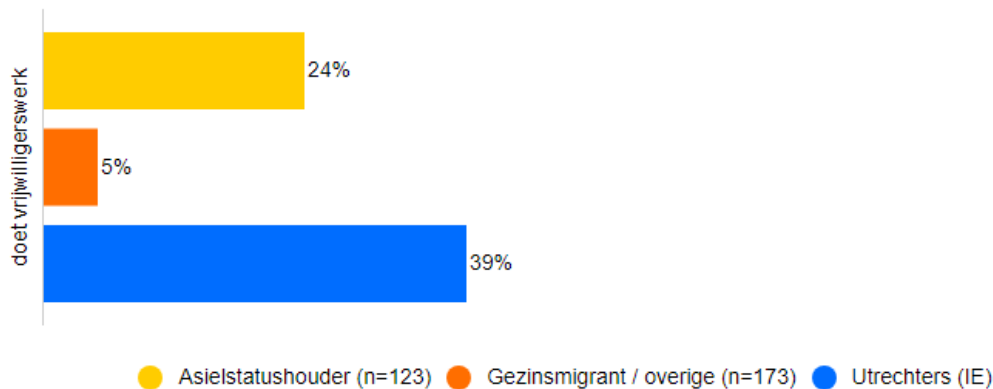
Bron: Enquête inburgeraars (2024) - *Vraagstelling: Wat past het best bij uw persoonlijke situatie? (meerdere antwoorden mogelijk). Antwoordcategorie: 'ik volg een andere opleiding of cursus' [anders dan taalles Nederlands].*

- Van de asielstatushouders in deze peiling geeft 15% aan een opleiding of cursus te volgen, anders dan taalles om Nederlands te leren.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling geeft 13% aan een opleiding of cursus te volgen.

2.1.3 Vrijwilligerswerk

<https://infogram.com/1plr7vri99nzzrpfqmkver0v9pnuz5nd5291?live>

Figuur 2.3 - Aandeel asielstatushouders, gezinsmigranten en Utrechters dat vrijwilligerswerk doet

Bron: Enquête inburgeraars (2024) en Inwonersenquête (2023) - Vraagstelling enquête inburgeraars: *Wat past het best bij uw persoonlijke situatie? (meerdere antwoorden mogelijk). Antwoordcategorie: 'ik doe vrijwilligerswerk'. Vraagstelling inwonersenquête: Nu volgt een aantal organisaties waarvoor u onbetaald of tegen een kleine vergoeding vrijwilligerswerk kunt doen. Voor welke organisatie doet u vrijwilligerswerk? U mag meer antwoorden aankruisen. (meerdere antwoorden mogelijk).*

- Van de asielstatushouders in deze peiling geeft 24% aan actief te zijn als vrijwilliger.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling geeft 5% aan actief te zijn als vrijwilliger. De meeste gezinsmigranten in deze peiling geven aan betaald werk te doen (zie figuur 2.1).
- 39% van de Utrechters geeft aan actief te zijn als vrijwilliger.

2.2 Resultaten interviews inburgeraars over (vrijwilligers-) werk

Aan de tien geïnterviewde inburgeraars is gevraagd naar hun ervaringen met werk, zowel betaald als vrijwilligerswerk. Hierbij is gekeken naar hoe ze werk hebben gevonden, hun ervaringen en de impact op hun dagelijks leven. Voor degenen zonder werk is onderzocht of ze willen werken, de redenen waarom dit nog niet is gelukt en welke ondersteuning ze nodig hebben.

Inburgeraars staan positief tegenover het hebben van (vrijwilligers) werk

Uit de interviews blijkt dat inburgeraars over het algemeen gemotiveerd zijn om aan het werk te gaan. Drie kwart van de inburgeraars in deze peiling met betaald werk is dan ook tevreden over het werk dat ze doen (73%) en het hebben van betaald werk of vrijwilligerswerk heeft vaak een positief effect op hen. De meerderheid van de geïnterviewde inburgeraars heeft of had vrijwilligerswerk. Sommigen hebben een betaalde baan, hoewel dit in deze geïnterviewde groep inburgeraars minder vaak voor kwam. Het lukt niet iedereen om betaald werk goed te combineren met andere verplichtingen zoals het inburgeringsprogramma, studie en/of taallessen. Ook zijn enkele inburgeraars gestopt met (vrijwilligers)werk om een studie te beginnen. Niet alleen betaald werk, maar ook vrijwilligerswerk is waardevol voor inburgeraars: *“Het vrijwilligerswerk heeft me geholpen om beter vertrouwd te raken met de werkcultuur in Nederland. Nu weet ik hoe de werkomgeving hier is, wat het voor mij makkelijker maakt om in de toekomst een baan te vinden, omdat ik al ervaring heb opgedaan.”*

Inburgeraars vinden werk via verschillende kanalen, waarbij het netwerk een grote rol speelt

Inburgeraars vinden werk via verschillende kanalen, waaronder hun sociale netwerk, studie of taal cursus, online platforms en organisaties zoals VluchtelingenWerk en de vrijwilligerscentrale. Het hebben van een Nederlands netwerk biedt aanzienlijke voordelen, zoals het verkrijgen van informatie over het vinden van een baan en begeleiding van Nederlandse vrienden: *“Ik krijg veel informatie over het vinden van een baan van mijn vrienden op school. Mijn Nederlandse vrienden kunnen me heel snel begeleiden.”* Dat het vinden van (vrijwilligers)werk vaak via hun netwerk gebeurt, onderstreept het belang van sociale verbinding voor nieuwkomers in Utrecht.

Voordelen van werk voor inburgeraars zijn verbetering taalvaardigheid, netwerk en welzijn

Werken levert inburgeraars verschillende voordelen op, waaronder verbetering van hun taalvaardigheid, uitbreiding van hun sociale netwerk door contact met collega's en het leren kennen van nieuwe mensen. Ze ervaren dat deelname aan de arbeidsmarkt bijdraagt aan integratie in de Nederlandse samenleving. Zo geven ze aan dat werk hen de kans biedt om de Nederlandse cultuur en werkcultuur beter te leren kennen, wat hun aanpassingsproces vergemakkelijkt. Daarnaast helpt werken hen om aan hun toekomst te bouwen. Ook biedt het structuur en een invulling van de dag, wat een positief effect heeft op hun mentale welzijn, geeft het hen positieve energie en voldoening. Inburgeraars zeggen hierover: *“Het werkleven heeft me de Nederlandse werkcultuur bijgebracht. Ik heb geleerd dat werken je spreekvaardigheid verbetert. Het heeft me inzichten gegeven in mijn toekomstige werkleven.”* en *“Ik heb nieuwe mensen leren kennen, mijn Nederlands is vooruitgegaan, en ik heb veel geleerd over de regels en cultuur in Nederland. Dit helpt me om me hier echt thuis te voelen.”*

En: *“Werken is voor mij zeer waardevol geweest. Het heeft me de kans gegeven om nieuwe mensen te leren kennen en mijn netwerk uit te breiden. Deze ervaring heeft me geholpen mijn weg te vinden in de Nederlandse maatschappij en de taal beter te begrijpen.”*

Uitdagingen in het aan het werk gaan in Nederland zijn: beschikbare hoeveelheid tijd en aandacht, verwachtingen ten aanzien van banen en Nederlandse taalvaardigheid

Ondanks dat het belang van (vrijwilligers-) werk door de meeste inburgeraars wordt ingezien, blijkt uit de interviews dat zij ook verschillende obstakels ervaren bij het vinden van vrijwilligerswerk of betaald werk.

- Een belangrijke uitdaging is **de beschikbare tijd én mentale belastbaarheid** voor werk naast verplichtingen zoals inburgering, studie en/of (verplichte) taallessen. Er komt zoveel op inburgeraars af, dat het soms lastig is om tijd en aandacht te besteden aan meerdere levensdomeinen tegelijkertijd. Sommigen vinden het moeilijk om betaald werk te combineren met deze verplichtingen en kiezen daarom voor vrijwilligerswerk: *“In het begin verliep alles heel goed. Ik had gesolliciteerd, werd aangenomen en voelde me fijn op mijn werkplek. Mijn collega's waren vriendelijk, en ik had geen problemen met hen of mijn taken. Naast mijn werk volgde ik een studie, maar na een tijdje werd de combinatie van werken en studeren te zwaar. Daarom heb ik besloten mijn betaalde baan op te zeggen. Nu werk ik als vrijwilliger, zodat ik me beter kan richten op mijn studie.”*

Voor sommige inburgeraars ligt de focus in eerste instantie meer op opleiding en persoonlijke ontwikkeling, wat de tijd die ze aan werk kunnen besteden beperkt:

“Ik heb momenteel geen betaalde baan en doe ook geen vrijwilligerswerk. De reden hiervoor is dat ik mijn tijd volledig besteed aan het inburgeringsprogramma en mijn studie. Ik denk dat een goede voorbereiding op een sterke onderwijs toekomst op dit moment belangrijker is.”

- Een andere uitdaging zijn **de verwachtingen over passende banen** en het **moeten aannemen van banen onder het niveau**. Veel inburgeraars vinden het lastig om een passende baan te vinden die aansluit bij hun opleiding en professionele achtergrond. Ze hebben verwachtingen over hun loopbaan in Nederland die gebaseerd zijn op de werkervaring in het land van herkomst. Dit kan leiden tot teleurstelling als ze niet op hetzelfde niveau kunnen werken: *“Ik zou willen dat er gemeenteambtenaren zijn die je naar een baan kunnen leiden die bij je achtergrond past, zoals een loopbaancoach. Ik heb geen uitkering, maar degenen die dat hebben, worden meestal niet naar banen geleid die bij hun achtergrond passen. De gemeente dwingt hen meestal tot ondergeschikt werk in de dienstensector.”*

Wanneer inburgeraars wel betaald werk vinden, komt het regelmatig voor dat deze functies eenvoudig en tijdelijk van aard zijn. Ze willen echter ook graag op waarde geschat worden en

werk uitvoeren dat past bij hun kwaliteiten en ambities. Dit wordt onder andere bemoeilijkt door wet- en regelgeving (zoals beperkte toegang tot passende beroepsopleidingen en de erkenning van diploma's) en een beperkte beheersing van de Nederlandse taal: *“Een van de grootste uitdagingen waar ik voor sta is het gebrek aan goede beroepsopleidingen hier in Nederland, vooral omdat ik vroeger in Syrië als huishoudelijk elektricien werkte. Ik heb geprobeerd om stagemogelijkheden te zoeken die aansluiten bij mijn ervaring op dit gebied, maar het was moeilijk om een pad te vinden dat past bij mijn huidige situatie qua taal en beroep.”*

- Uit de interviews blijkt dat ook **de beheersing van de Nederlandse taal**, die vaak nog onvoldoende is voor volwaardige participatie op de arbeidsmarkt, het lastig maakt om aan het werk te gaan. De taalbarrière beïnvloedt niet alleen het vinden, maar ook het behouden van werk, waarbij er naast ‘dagelijkse Nederlandse woorden’ ook behoefte is aan het leren van vaktaal. Een goede beheersing van de Nederlandse taal is belangrijk om een baan te vinden die qua interesse en niveau bij hen past: *“De taalbarrière beïnvloedt je hele tewerkstellingsproces. Het is onmogelijk om hier te doen wat je in je thuisland doet zonder de Nederlandse taal te beheersen.”* Een laag taalniveau kan voor inburgeraars een reden zijn om bewust nog niet naar betaald werk te zoeken. Een van de inburgeraars zei hierover: *“Ik denk dat het belangrijk is om eerst de Nederlandse taal goed te leren. Hoe beter ik de taal beheers, hoe gemakkelijker ik in gesprek kan gaan met mensen en hen om hulp kan vragen bij het vinden van een betaalde baan.*
- Ook vormen **andere verplichtingen**, zoals **gezinsverantwoordelijkheden**, een reden om betaald werk uit te stellen. Dit geldt wat vaker voor vrouwen. *“Ik heb ook een dochter en niet alle werktijden passen bij mij.”*

Als men aangeeft dat er behoefte is aan ondersteuning heeft dit vooral te maken met gerichte loopbaanbegeleiding die aansluit bij hun persoonlijke wensen en professionele achtergrond. Inburgeraars willen graag aan de slag in de sector waar hun interesse of achtergrond ligt, waardoor er behoefte is aan begeleiding in het vinden van de juiste weg om hier te komen.

2.3 Resultaten interviews professionals over toeleiden naar (vrijwilligers-) werk

Werk wordt door professionals als zeer belangrijk onderdeel van het inburgeringstraject gezien

Professionals benadrukken het belang van (vrijwilligers-) werk voor inburgeraars. Net als inburgeraars zien professionals dat werk structuur, ritme, en deelname aan de maatschappij biedt. Een professional zei: *“We zien dat als mensen werken, ook al is het 4 uurtjes, ze veel positiever in het leven staan, de taal beter kennen en veel meer mee participeren.”* Het heeft volgens hen een positieve invloed op de eigenwaarde van mensen. Werk brengt verantwoordelijkheden met zich mee en zorgt ervoor dat mensen het gevoel hebben dat ze er weer toe doen, een professional geeft voorbeelden van de geluiden die zij van inburgeraars hoort hierover: *“Ik voel me nu weer hoofd van het gezin, ik heb mijn eigenwaarde terug, ik kan voor mijn eigen geld zorgen, mijn kinderen kijken weer tegen me op. Ik doe er weer toe, ik kom met verhalen thuis, ik voel me nuttig, ik voel me onderdeel van de maatschappij. Dat zijn de grootste dingen.”*

Echter, ligt de focus in het inburgeringstraject soms nog te veel op het ‘inburgeren’ zelf, volgens deze professionals. Ze geven aan dat het in het inburgeringstraject sneller over ‘aan het werk gaan’ mag gaan. Inburgering is volgens hen geen doel op zich, maar een middel geven de professionals aan: *“De focus heeft lange tijd gelegen op inburgering i.p.v. op werk. Terwijl werk heel belangrijk is.” ... “inburgeren moet onderdeel zijn van het werk en niet andersom. Het moet niet zijn: inburgeren of*

werk, maar inburgeren moet onderdeel zijn van het werk. Inburgeren kan ook op de werkvloer plaatsvinden. Nederlands leer je beter op de werkvloer dan in een klaslokaal. Het is niet inburgeren en dan werken.”

Een aantal aspecten die positief bijdragen in de beweging naar (vrijwilligers-) werk zijn ‘gewoon aan de slag gaan’, persoonlijke aandacht én het denken in mogelijkheden. Professionals geven aan dat een proactieve houding, van zowel begeleidende organisaties als de inburgeraar zelf van groot belang is. ‘Gewoon’ beginnen met werken, ook al is het niet direct dé baan op het hoogst haalbare niveau helpt hierbij: *“Gewoon aan de slag gaan, ergens mee beginnen, om aan de slag te kunnen, niet direct op het hoogst haalbare inzetten”*. Dat dit voor sommige inburgeraars een uitdaging is, herkennen professionals ook. De verwachtingen over het niveau van banen waarop men in Nederland kan gaan werken, komen niet altijd overeen met de realiteit: *“Dat zie ik veel gebeuren: oh ik ben jurist, dat kan ik hier [in Nederland] ook worden. Die blijven zoeken naar een droombaan, terwijl: begin eerst bij de broodbaan en geef mensen niet zoveel ruimte om die keuze te maken. Je moet een keuze maken in plaats van thuis op de bank te blijven zitten.”* aldus een professional.

Ook persoonlijke aandacht vanuit de begeleidende organisaties is belangrijk. Het écht zien en luisteren naar de inburgeraar, naar hun interesses, wensen en ambities heeft een positieve invloed: *“Als er echt goed naar ze geluisterd wordt, zie je mensen opfleuren, krijgen ze een lach op hun gezicht, voelen ze zich weer mens.”* Vanuit deze oprechte aandacht kijken naar wat wél mogelijk is, zodat de inburgeraar zich gehoord voelt en vooruitgeholpen wordt in de loopbaan die zij voor ogen hebben. Denken in mogelijkheden houdt in dat het zoeken naar (betaald) werk niet beperkt hoeft te zijn tot een 40-urige fulltimebaan, maar ook klein kan beginnen, aldus een professional.

Dat dit echt maatwerk is én je soms buiten de kaders moet kijken geven meerdere professionals aan. Eén van de professionals werkzaam bij een vrijwilligersorganisatie zegt hierover: *“In dit werk moet je vooral niet formeel denken. Het is maatwerk, en maatwerk betekent dat je creatief moet zijn in het gebruik maken van de regels die er zijn.”* De professional erkent het verschil tussen in functie zijn vanuit een vrijwilligersorganisatie en in functie zijn vanuit de gemeente: *“Dat is formeler ja, vrijwilligers hebben die vrijheid per definitie.”*

Uitdagingen in het vinden van (vrijwilligers-) werk zijn de belastbaarheid van inburgeraars, conflicterende verplichtingen, verwachtingen ten aanzien van banen en het beperkte taalniveau
Uitdagingen in het aan het werk gaan zijn persoonlijk en systemisch van aard. Op persoonlijk vlak van de inburgeraar geven professionals aan dat er veel op inburgeraars afkomt. Met name voor asielstatushouders geldt dat ze alles opnieuw moeten opbouwen: ze moeten wennen aan een nieuw land met een andere cultuur, een nieuwe taal leren en een nieuw sociaal netwerk opbouwen. Soms hebben ze ook verantwoordelijkheid voor het onderhouden van het gezin, of hebben ze last van mentale problemen door een vluchtverleden. Dit kost veel tijd en energie, waardoor ze weinig ruimte hebben voor een betaalde baan en dit soms als een te grote verantwoordelijkheid voelt. Voor gezinsmigranten ligt dit iets anders, aangezien zij zich bij hun partner aansluiten waardoor ze vaak in een wat stabielere situatie terechtkomen. Tegelijkertijd geeft een professional aan dat ze ziet dat gezinsmigranten zich bewust zijn van de financiële afhankelijkheid van de partner: *“Ze zijn bewust van het feit dat zij een financiële druk geven op partner, die hun onderhoud eigenlijk. Ze zijn afhankelijk van hun partner. Over het algemeen zie je dat de gezinsmigrant zelf zegt ‘ik wil mijn partner ontlasten, dus ik begin gewoon hiermee’.”* Dit kan zorgen voor een extra motivatie om snel aan het werk te gaan.

Ook een te laag taalniveau vormt een belangrijke belemmering voor het toeleiden naar (vrijwilligers-) werk, zien sommige professionals: *“Het toeleiden naar werk is heel ingewikkeld is als het taalniveau nog zo laag is. Je hebt te maken met nieuwe mensen, dus het duurt even voordat ze zover zijn als het gaat om taal.”* Ze zien ook onzekerheid bij sommige inburgeraars als het gaat om taalniveau in combinatie met aan het werk gaan: *“Er zit wel wat reserve bij onze cliënten, überhaupt om aan het*

werk te gaan. Dat heeft met taalniveau te maken, heeft te maken met het feit dat mensen al heel veel aan hun hoofd hebben.”

Uitdagingen die systemisch van aard zijn hebben onder andere te maken met rigiditeit. Het huidige systeem is weinig flexibel volgens professionals. Conflicterende verplichtingen maken het voor inburgeraars soms moeilijk om werk en inburgering te combineren. *"Het systeem moet een bepaalde vorm van flexibiliteit creëren." ... "We zien dat mensen niet aan een leerwerktraject kunnen beginnen omdat ze nog taallessen moeten volgen. Het is niet heel flexibel. De taallessen kunnen niet in de avond, maar alleen overdag."*

Bovendien draagt het systeem van (regels rondom) uitkeringen en toeslagen om twee redenen niet altijd bij aan de motivatie om stappen richting aan het werk gaan te zetten. Enerzijds zijn ze bang om een uitkering kwijt te raken, door onzekerheid of ze het zullen redden bij een nieuwe betaalde baan. Anderzijds draagt het systeem van sociale zekerheid volgens een van de professionals ook niet bij aan het 'in de eigen kracht staan'. Een professional legt uit: *"veel vluchtelingen zijn in hun land van herkomst niet gewend om een uitkering te krijgen, maar om hun eigen zekerheid te creëren. Het systeem maakt het makkelijker, maar dat ontnemt de mogelijkheid om vanuit je eigen kracht aan de slag te gaan." ... "ook asielzoekers willen niet allemaal gepamperd worden. Het zijn aanpakkers, willen verder met hun leven, vanuit hun eigen kracht. We ontnemen hen te vaak hun eigen kracht."*

Professionals zijn enthousiast over gecombineerde trajecten van werk en leren

Om te voorkomen dat inburgeraars in de knel komen in het combineren van inburgeringsverplichtingen met werkverplichtingen zijn professionals enthousiast over gecombineerde trajecten. Twee concrete voorbeelden die door professionals genoemd worden waarbij deze barrière van de rigiditeit in het systeem geen rol spelen zijn de BBL-opleiding en leer-werktrajecten:

- **BBL-opleiding:** combinatie van werken en leren, wat leidt tot snelle vooruitgang en zelfverzekerdheid bij de inburgeraar: *"ik zie enorme progressie bij jongeren die de BBL opleiding doen. Ze combineren werken en één dag school, en op die manier doen ze ook hun inburgering."*
- **Leer-werktrajecten:** trajecten waarbij inburgeraars en werkgevers aan elkaar wennen, wat vertrouwen opbouwt en de kans op een vast contract vergroot: *"Werkgevers hebben de angst dat de werknemers ziek worden: in de ziektewet belanden. Door een half jaar-traject aan te gaan, creëer je een periode waarin je elkaar kunt leren kennen. Dat wekt vertrouwen om samen door te gaan. Het moet niet langer dan dat duren. Zes maanden is om alle twijfels weg te halen."*

Ook het combineren van werk én taallessen op het werk wordt door professionals als positief ervaren. In samenwerkingsverbanden worden werkgevers gestimuleerd om taallessen aan te bieden, zodat inburgeraars vaktaal leren op de werkplek: *"we stimuleren werkgevers om taallessen in te kopen, zodat mensen ook vaktaal/bedrijfstaal leren en op de werkplek de taal kunnen leren."* Een respondent geeft aan dat taal op de werkvloer een commercieel systeem is. Taalscholen moeten bij bedrijven commerciële tarieven vragen.

Taal en participatie kunnen nog meer samen opgaan, focus op werkgever in plaats van inburgeraar

Hoewel de nieuwe wetgeving meer aandacht heeft voor het participatie-element en professionals enthousiast zijn over deze beweging – blijkt uit de gesprekken dat er meer nodig is om dit goed te laten werken: taal en participatie kunnen nog meer samen opgaan. Zo ziet een professional dat er nog te weinig beweging zit in het anders benaderen van werk voor deze doelgroep: *"De re-integratie is heel erg ingestoken vanuit de cursist, daar zit heel weinig beweging in."* en *"Je moet niet zozeer op de cursist zitten, maar veel meer op de werkgever."*

In het gesprek wordt genoemd dat werkgevers meer begeleiding nodig hebben om op hun beurt inburgeraars te kunnen begeleiden. Dit verschuift de focus van de cursist naar de werkgever. Ook het werkgeversservicepunt kan hierin een rol spelen, om te schakelen met werkgevers hoe die drempel verlaagd kan worden. In voorbeelden van succesvolle duale projecten die worden genoemd, wordt bijvoorbeeld gewerkt met taalbuddy's: zij geven geen taalles, maar ondersteunen werknemers binnen een bedrijf om taalcoach te worden. Zo kunnen werknemers taalcoaching geven aan hun eigen collega's: de inburgeraars. *“Daardoor ontstaat meer inclusie op de werkvloer, omdat eigen collega's zien wat er nodig is. Juist niet een externe trainer, maar een interne collega die ook de belangen kan behartigen voor de inburgeraar (bijv. via HR). Je moet meer doen dan alleen maar iemand aannemen, want dan kom je niet veel verder.”*

Twee professionals pleiten voor een betere samenwerking tussen de taalorganisatie en de organisatie die de participatie verzorgt (in de brede zin, werk dan wel vrijwilligerswerk). Ook kan het helpen als een taalschool de opdracht krijgt om de regie te pakken op het participatie-deel, zodat niet de inburgeraar, maar de organisatie ervoor zorgt dat bijvoorbeeld de roosters beter op elkaar aansluiten. *“De meest succesvolle participatieverhalen zijn op het moment als je twee organisaties aan elkaar verbindt: een taalorganisatie en een participatie organisatie. En daarin een programma draait. Dat is de meest succesvolle. Zo kan het ook een logisch geheel vormen voor de inburgeraar.”* Dan is het minder afhankelijk van de inburgeraar die het al dan niet lukt om de dingen te organiseren. Overigens zijn er al wel voorbeelden van trajecten waar het goed gaat.

3. Inburgeraars en Nederlands leren en spreken

In dit hoofdstuk:

- Enquêteresultaten over het leren en spreken van Nederlands
- Resultaten interviews inburgeraars over hun ervaringen met het leren en spreken van Nederlands
- Resultaten interviews professionals over hun perspectief op het leren van de Nederlandse taal

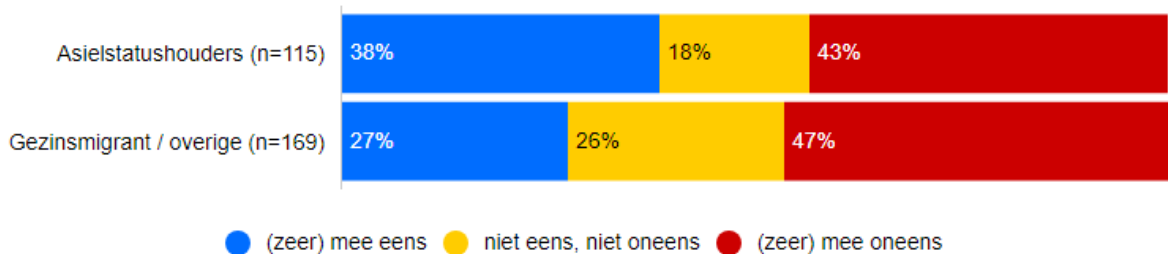
3.1 Enquêteresultaten over Nederlands leren en spreken

In deze peiling hebben we inburgeraars vragen gesteld over het leren en spreken van de Nederlandse taal. Een onderdeel hiervan is taallessen. Voor asielstatushouders is dit een verplicht onderdeel van de inburgering. Ook gezinsmigranten en overige migranten kunnen taallessen nemen. Zij moeten echter wel zelf hun leerroute regelen en betalen. Deze paragraaf geeft een overzicht van de antwoorden van asielstatushouders en gezinsmigranten op vragen Nederlands leren en spreken. Dit geeft inzicht in hoe respondenten in deze peiling het spreken van Nederlands ervaren.

3.1.1 Nederlands spreken

<https://infogram.com/1p6znpjwe1nkvlra57eyq5z00wyc3w1gzy3p?live>

Figuur 3.1 - Ik ben tevreden met het niveau waarop ik Nederlands spreek

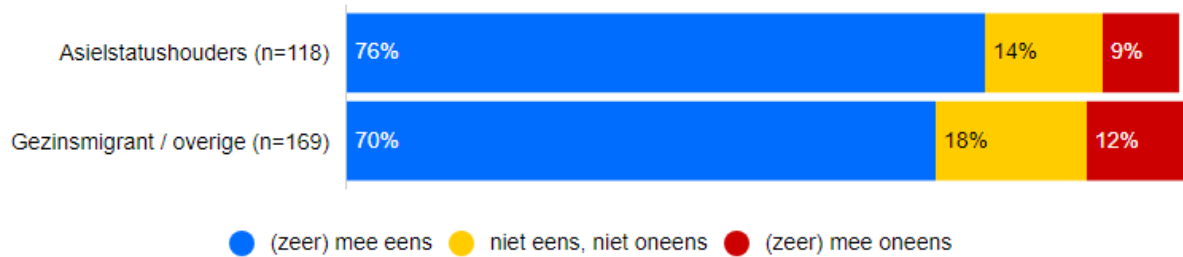

Bron: Enquête inburgeraars (2024) – Vraagstelling: *U volgt een taallessen om Nederlands te leren. Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen? 'Ik ben tevreden met het niveau waarop ik Nederlands spreek' (zeer eens, eens, niet eens/ niet oneens, oneens, zeer oneens).*

- Van de asielstatushouders in deze peiling is 38% (zeer) tevreden over het niveau waarop zij Nederlands spreken.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling is 27% (zeer) tevreden over het niveau waarop zij Nederlands spreken.

<https://infogram.com/1p20m5m7mrjk61f0k0e570rn2lsrk02ee22?live>

Figuur 3.2 - Ik vind het spannend om Nederlands te spreken

Bron: Enquête inburgeraars (2024) – Vraagstelling: *U volgt een taalles om Nederlands te leren. Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen? 'Ik vind het spannend om Nederlands te spreken' (zeer eens, eens, niet eens/ niet oneens, oneens, zeer oneens).*

- Van de asielstatushouders in deze peiling vindt 76% het spannend om Nederlands te spreken.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling vindt 70% het spannend om Nederlands te spreken.

<https://infogram.com/1p7v7lr2n6zzmzfz9yd9j26m3kbnlvz0wg2?live>

Figuur 3.3 – Aandeel inburgeraars dat problemen heeft in het dagelijks leven door moeilijkheden met het spreken van Nederlands

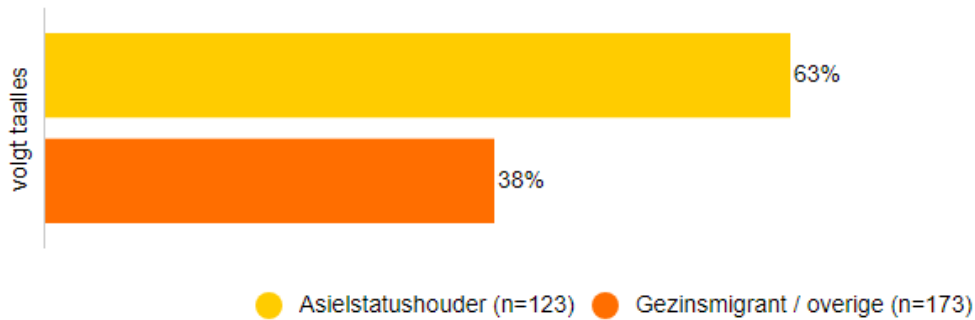

Bron: Enquête inburgeraars (2024) – Vraagstelling: *Heeft u problemen in het dagelijks leven door ...? 'moeilijkheden met het spreken van Nederlands' (ja, nee, wil ik niet zeggen).*

- Van de asielstatushouders in deze peiling geeft 63% aan problemen in het dagelijks leven te ervaren door moeilijkheden met het spreken van Nederlands.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling geeft 49% aan problemen in het dagelijks leven te ervaren door moeilijkheden met het spreken van Nederlands.

<https://infogram.com/1pn0g5mwje3ee7tzk5pdml5jzgtm276ngzk?live>

Figuur 3.4 - Aandeel asielstatushouders en gezinsmigranten dat taalles volgt

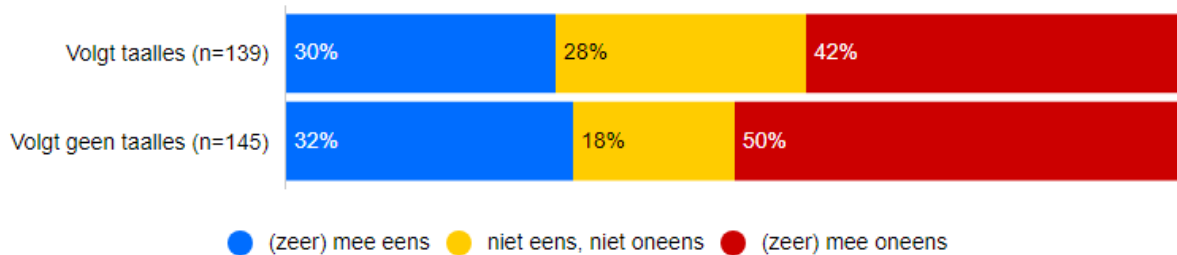

Bron: Enquête inburgeraars (2024) – Vraagstelling enquête inburgeraars: Wat past het best bij uw persoonlijke situatie? (meerdere antwoorden mogelijk). Antwoordcategorie: 'ik volg een taalles om Nederlands te leren'.

- Het merendeel van de asielstatushouders in deze peiling volgt taalles (63%).
- Van de gezinsmigranten in deze peiling volgt 38% taalles.

<https://infogram.com/1py1253r2k2qr9b3lejx7gnwp6sykx3v9xw?live>

Figuur 3.5 – Tevredenheid van inburgeraars (asielstatushouders en gezinsmigranten) dat taalles volgt over het niveau waarop zij Nederlands spreken

Bron: Enquête inburgeraars (2024) – Vraagstelling: Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen? 'Ik ben tevreden met het niveau waarop ik Nederlands spreek' (zeer eens, eens, niet eens/ niet oneens, oneens, zeer oneens).

- Om de resultaten verder te verdiepen, en voldoende respondenten te hebben om vragen met elkaar te kunnen kruisen, voegen we de asielstatushouders en gezinsmigranten samen tot de groep inburgeraars die taalles volgt versus de groep die geen taalles volgt.
- Van de inburgeraars die aangeven taalles te volgen (asielstatushouders en gezinsmigranten) is 30% (zeer) tevreden over het niveau waarop zij Nederlands spreken.
- Van de inburgeraars die aangeven géén taalles te volgen (asielstatushouders en gezinsmigranten) is 32% (zeer) tevreden over het niveau waarop zij Nederlands spreken.

<https://infogram.com/1prvey55zjvyy9hg119gwkl3l5uml1kr0dl?live>

Figuur 3.6 – Aandeel inburgeraars (asielstatushouders en gezinsmigranten) dat taalles volgt en het spannend vindt om Nederlands te spreken

Bron: Enquête inburgeraars (2024) – Vraagstelling: *Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen? 'Ik vind het spannend om Nederlands te spreken' (zeer eens, eens, niet eens/ niet oneens, oneens, zeer oneens).*

- Van de inburgeraars die aangeven taalles te volgen (asielstatushouders en gezinsmigranten) vindt 75% het spannend om Nederlands te spreken.
- Van de inburgeraars die aangeven géén taalles te volgen (asielstatushouders en gezinsmigranten) vindt 70% het spannend om Nederlands te spreken.

<https://infogram.com/1pmrlqv55epnzja3ermvxmj560uzzqkp533?live>

Figuur 3.7 – aandeel inburgeraars (asielstatushouders en gezinsmigranten) dat taalles volgt en door de taalles makkelijker:

Bron: Enquête inburgeraars (2024) – Vraagstelling: *U volgt een taalles om Nederlands te leren. Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen? 'Ik kan door taalles makkelijker dingen zelf doen' en 'Ik kan door taalles makkelijker contact maken met anderen' (zeer eens, eens, niet eens/ niet oneens, oneens, zeer oneens).*

- Van de inburgeraars die aangeven taalles te volgen (asielstatushouders en gezinsmigranten) geeft 83% aan dat zij makkelijker dingen zelf kunnen doen door het volgen van taalles.
- Van de inburgeraars die aangeven taalles te volgen (asielstatushouders en gezinsmigranten) geeft 87% aan dat zij makkelijker contact maken met anderen door het volgen van taalles.
- Toch ervaren asielstatushouders en gezinsmigranten ook regelmatig problemen in het dagelijks leven door moeilijkheden met het spreken van Nederlands (zie figuur 3.3).

3.2 Resultaten interviews inburgeraars over Nederlands leren en spreken

Naast de taal-gerelateerde vragen in de enquête zijn aan tien inburgeraars verdiepende vragen gesteld over dit thema. Zo is gevraagd hoe het gaat met het leren van Nederlands, in hoeverre iemand tevreden is met het niveau van het spreken van de Nederlandse taal en hoe taalvaardigheid sociale interacties beïnvloedt.

Inburgeraars zoeken veelal actief naar plekken om spreken van Nederlandse taal te oefenen

Waar sommige inburgeraars positief zijn over hun bereikte taalniveau, zoals een deelnemer die nu B2 niveau heeft behaald, zijn andere inburgeraars kritischer op hun eigen kunnen. Meerdere inburgeraars geven aan dat ze hun taalvaardigheden willen verbeteren en actief zoeken naar manieren om hun leerproces buiten de taalcursus om te versterken. Dit doen zij bijvoorbeeld via taalcafés of online (via YouTube of sociale media), maar ook door films te kijken of liedjes te luisteren. *"De betaalde cursussen zijn duur, maar ik probeer altijd te spreken: door te 'oefenen', taal café, cursussen, thuis huiswerk maken, Nederlands praten met mijn man, naar de radio luisteren"*. Een aantal respondenten die aangeeft dat het goed gaat met het spreken van de Nederlandse taal, geeft aan ook dingen naast de taalles te doen, zoals naar een taalcafé gaan of te oefenen met een taalmaatje. Andere plekken die worden genoemd waar Nederlands gesproken wordt zijn de bibliotheek, de supermarkt, het openbaar vervoer, de sportschool, de markt en op school. Niet iedereen zoekt die plekken actief op: zo geeft een respondent aan dat werk en studie al veel tijd in beslag nemen en dat er daarom weinig tijd over is om naar buiten te gaan. Een andere respondent geeft aan een drempel te ervaren om naar een taalcafé te gaan: *"Ik weet dat ze bestaan. Ik ben van plan om te gaan wanneer ik me meer op mijn gemak voel om echt te spreken."*

Taallessen worden positief ontvangen, maar inburgeraars noemen verbeterpunten

De taallessen die inburgeraars volgen worden over het algemeen positief ontvangen en gewaardeerd. Wel blijkt uit de interviews nog een aantal aandachtspunten. Zo wordt een lange wachttijd, een mindere kwaliteit van de cursus en docent, korte lesuren en hoge kosten (specifiek voor gezinsmigranten) genoemd.

Andere belemmeringen in het leren van taal zijn o.a. gezondheids- of concentratieproblemen en dominantie van de Engelse taal

Daarnaast zijn er ook andere zaken die het lastig maken om de taal te leren. Zo geeft een respondent aan dat het lastig is om intensieve programma's te volgen vanwege mentale gezondheidsproblemen of concentratieproblemen. Ook worden het hebben van schulden en andere verantwoordelijkheden genoemd die het moeilijk maken om te concentreren op het leren van Nederlands. Een van de respondenten gaf aan dat ze haar B2 examens succesvol had afgerond, maar daarna moeite had om in hetzelfde tempo door te gaan, met name het spreken van de taal kost meer moeite. Een respondent gaf als voorbeeld dat de motivatie om door te gaan met leren van de taal afnam gedurende de jaren. De fouten die de respondent maakte werden in de eerste jaren nog getolereerd, maar de respondent ervaart na vier jaar minder begrip: *"De verwachtingen gaan omhoog. In dit geval neemt je motivatie af en je zin om te leren wordt geleidelijk minder"*. Verder noemt een respondent dat hij een andere migrant bewondert als hij vloeiender spreekt dan de respondent zelf, maar zich ook afvraagt waarom dat zo is: *"dat is echt een vreemd gevoel."* Een andere inburgeraar geeft aan dat ze juist niet bang is om te praten en het niet erg vindt als ze slecht [Nederlands] praat. Ook komt naar voren dat de dominantie van Engels in studie- en werksituaties de vooruitgang in het leren van Nederlands kan remmen. *"Mensen om me heen zijn heel geduldig, ik probeer het echt. Maar alles is Engels - mijn studie, mijn werk, mijn huishouden, alles is Engels."*

Gebrekkige taalvaardigheid belemmert aangaan sociale relaties

In de interviews met de inburgeraars komt naar voren dat ze het belang van een goede taalbeheersing zien en dat dit belangrijk is als het gaat om sociale interacties en het opbouwen van relaties. Zo geven sommige inburgeraars aan dat ze voldoende Nederlands spreken om dagelijkse taken uit te voeren, maar voelen ze zich nog niet in staat om met Nederlandstaligen te communiceren. *"...soms heb ik het gevoel dat ik niet vloeiend en zelfverzekerd genoeg ben om met Nederlanders om te gaan, waardoor mijn interactie met hen beperkt is en mijn gevoel van isolement toeneemt."* De respondent voegt toe: *"Soms voel ik me erg eenzaam. Ik hoop dat ik dit gevoel van eenzaamheid mettertijd kan overwinnen. Ik realiseer me hoe belangrijk het leren van een taal is. Dit verhoogt mijn motivatie."* Geïnterviewden noemen dat het vooral lastig is dat gesprekken te snel gaan. Het gebrek

aan taalvaardigheid maakt het moeilijk om vriendschappen te sluiten. Bijvoorbeeld door grapjes die niet worden begrepen. Een respondent geeft aan: *“Iedereen is erg beleefd, maar het is erg moeilijk om op het niveau van een langdurige ontmoeting te komen. Ze zien je eerder als een korte termijn-vriend omdat ze al veel vrienden hebben die in hun eigen taal met hen kunnen praten. Waarom zou hij de voorkeur geven aan een moeilijke manier van communiceren met jou”*.

Een respondent noemt dat wanneer je de taal spreekt, je ook je rechten beter kunt verdedigen en je problemen duidelijk kunt maken, bijvoorbeeld door naar de politie te gaan en een klacht in te dienen. Daarnaast voegt de respondent toe: *“Het maakt het ook makkelijker om verbinding te maken met de samenleving en relaties op te bouwen. De Nederlandse taal speelt dus een cruciale rol in het versterken van sociale contacten en het vergroten van mogelijkheden in het dagelijks leven.”*

Verder wordt in een interview genoemd dat Nederlanders over het algemeen enthousiast zijn om te ondersteunen in de taal. Nederlanders waarderen de inspanning van inburgeraars om de taal te leren, maar deze steun is er niet altijd, zo is de ervaring van een respondent. Een inburgeraar geeft aan dat het frustrerend is om een gesprek in het Nederlands te beginnen en plotseling te moeten overschakelen naar Engels, doordat anderen niet de moeite nemen om diegene in het Nederlands te begrijpen.

3.3 Resultaten interviews professionals over Nederlands leren en spreken

Professionals onderstrepen het belang van een goede taalvaardigheid

Met professionals werkzaam bij taalorganisaties en met professionals die vanuit een andere rol betrokken zijn bij de integratie van inburgeraars, is gesproken over taal. Zoals eerder genoemd moeten gezinsmigranten zelf de taallessen bekostigen. De gezinsmigranten die professionals werkzaam bij een taalschool zien, zijn zij die deze stap hebben genomen. Er is ook een kwetsbare groep die ze niet in beeld hebben. Ook professionals erkennen het belang van het leren van een goede taalvaardigheid. Op de vraag in welke mate taalvaardigheid de integratie in de Utrechtse samenleving beïnvloedt, geeft een professional aan: *“in hele grote mate. Zodra je veel Nederlands kan en praat, kun je makkelijker meedoen met van alles en nog wat.”*

Een professional merkt – met name bij asielstatushouders – dat wanneer ze de taal nog niet beheersen, ze een afwachtende houding hebben in het ondernemen van activiteiten. Een gezinsmigrant is vaker wat meer omringd met de Nederlandse taal: *“dat spannende is er al wat meer van af.”* Een respondent benadrukt: *“De taal heeft veel invloed in het zelfvertrouwen en eigenwaarde die ze ondervinden, waardoor ze meer durven. Die mensen zitten ook in de taalcafés. Dat zijn mensen die aan het inburgeren zijn en extra willen oefenen. Daar zitten ze niet in de boeken, maar zijn ze vooral aan het praten.”* Daarnaast wordt – zoals eerder benoemd - reserve gemerkt om aan het werk te gaan wanneer het taalniveau nog niet hoog genoeg is.

Professionals ervaren grote motivatie onder inburgeraars, maar merken ook frustratie

Wanneer we professionals vragen naar de motivatie voor het leren van een taal, worden verschillende zaken benoemd. Een professional ziet bij een deel van de doelgroep dat het leren van de taal vooral een kwestie is van “zorgen dat je door het inburgeringstraject komt.” Een andere professional geeft aan dat niet alle inburgeraars overtuigd zijn van de noodzaak van taallessen. Zo wordt de norm van 80% aanwezigheid bij een taalles niet altijd gehaald, en daarmee voldoen cursisten misschien niet aan hun inburgeringsverplichting. De professional bij een taalschool geeft aan daarover te schakelen met de inburgeringscoaches en in gesprek te gaan met de cursist. Maar over het algemeen zien professionals een grote motivatie onder inburgeraars om de taal te leren. Mensen willen graag leren en meedoen. Een professional noemt: *“Ze wonen hier, ze hebben een gezin, daar wil je ook mee verder: dus die motivatie is er.”*

Een professional noemt dat mensen de lat voor het taalniveau erg hoog leggen voor zichzelf. Het levert frustratie op als het leren van de taal niet snel genoeg gaat. Ook wordt aangestipt dat een deel van de cursisten het ingewikkeld vindt te moeten beseffen dat zij zelf aan het roer staan, dat zij

degene zijn die het moeten doen: *“Vaak wordt er gekeken naar de randvoorwaarden: ‘docent is niet goed, [taalaanbieder] is niet goed’, maar een taal leren is een ingewikkeld proces. Dat is niet iets wat mensen makkelijk afgaat en wat je zelf moet doen: daar ligt een frustratie vaak.”*

Leren van een taal is ingewikkeld: kost tijd en energie maar vergt ook lef en blijvende oefening

Het leren van een taal is niet zo gemakkelijk, aldus professionals. Zo kost het veel energie en tijd, naast andere belangrijke zaken zoals het gezin, werk en mantelzorgtaken. *“Als je druk bent, en je hebt een gezin, en je moet allebei inburgeren. Er zijn genoeg mensen die in die situatie zitten met kleine kinderen. Dan is het überhaupt ingewikkeld om de boel rond te breien, en als je dan nog iets extra’s moet doen, dat kan dan bijna niet.”* Professionals geven ook aan dat het soms onderschat wordt wat het vergt om een bepaald eindniveau te halen. Niet alleen door inburgeraars zelf, maar ook door inburgeringscoaches. Enerzijds is de motivatie van een inburgeraar belangrijk, maar daarnaast ook het vermogen om een taal toe te kunnen passen. *“Maar in hoeverre je in staat bent om het toe te passen, daar heb je allerlei doelgroepen in. Daar zijn deze mensen niet anders in dan wij Nederlanders wat dat betreft.”* Een voorbeeld dat genoemd wordt is dat iemand vooral in de boeken blijft studeren, maar het spreken niet in de praktijk brengt: daardoor blijven mondelinge vaardigheden achter.

Een respondent geeft aan dat het lef vergt om een andere taal te spreken: niet iedereen durft het. Sommige cursisten blijven vragen om méér les, ‘want dán kan ik het’. *“Uiteindelijk is het een kwestie van gewoon gaan doen. Ik geef ook altijd aan: het geeft niet dat je fouten maakt, maar je moet het doen. Daar is ook nog een weg te winnen. Toepassen in een beschermde omgeving, dan kom je nooit die maatschappij in.”*

Ook na de inburgeringsperiode vergt het blijvende oefening. Respondent geeft wel aan dat mensen het in de periode ná inburgering lastiger krijgen, respondent ziet dat het leren van de taal stagneert. *“Dan zie je hoe gesegregeerd de samenleving is, want je kunt het je blijkbaar permitteren om niet Nederlands te praten.”*

Wat terugkwam in een gesprek met een inburgeraar, zien ook professionals: bij veel inburgeraars wordt thuis niet Nederlands gesproken. Bij gezinsmigranten kan het zijn dat de moedertaal van de inburgeraar en de partner verschilt, en is hun gemene deler de Engelse taal. Bij asielstatushouders wordt vaak de taal van het land van herkomst gesproken thuis.

4. Inburgeraars en gezondheid en welzijn

In dit hoofdstuk:

- Enquêteresultaten over gezondheid en (mentale) welzijn
- Resultaten interviews inburgeraars over hun ervaringen met eigen gezondheid en (mentale) welzijn
- Resultaten interviews professionals over hun perspectief op de gezondheid en (mentale) welzijn van inburgeraar

4.1 Enquêteresultaten over gezondheid en welzijn

Als gemeente houden we zicht op de gezondheid en welzijn van Utrechters door de tweejaarlijkse Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen. Een aantal vragen uit dit onderzoek hebben we ook aan inburgeraars gesteld. Daarnaast hebben we de inburgeraars een aantal extra vragen gesteld. Deze paragraaf geeft een overzicht van de antwoorden van asielstatushouders en gezinsmigranten op deze vragen. Waar mogelijk presenteren we dit naast de antwoorden die Utrechters van 18 jaar en ouder in 2022 gegeven hebben. Dit geeft inzicht in hoe de inwoners (in deze peiling) hun gezondheid en welzijn ervaren.

4.1.1 Inburgeraars over hun eigen gezondheid

<https://infogram.com/1prdq6vq992edrbgix1p96wpe9s0rl2qg0?live>

Figuur 4.1 – Hoe is over het algemeen uw gezondheid?

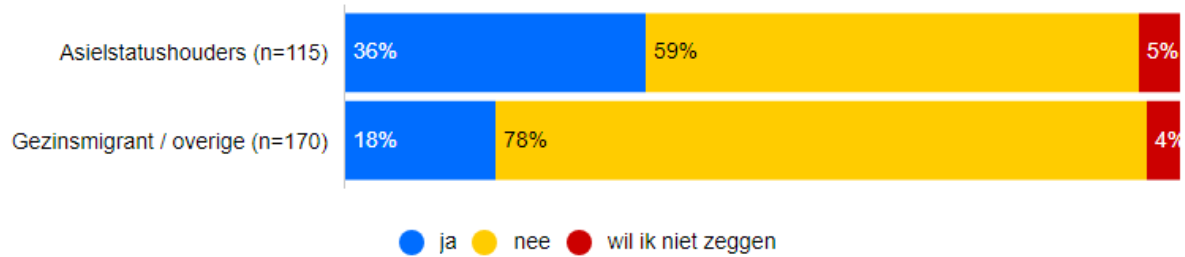

Bron: Enquête inburgeraars (2024) en Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen (2022) – *Vraagstelling: Hoe is over het algemeen uw gezondheid? (zeer goed, goed, gaat wel, slecht, zeer slecht).*

- Van de asielstatushouders in deze peiling heeft 52% een (zeer) goed ervaren gezondheid.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling heeft 76% een (zeer) goed ervaren gezondheid.
- In Utrecht heeft 74% van de volwassenen een (zeer) goede gezondheid ([2022](#)).

<https://infogram.com/1p9zpdlpnxwl3xa75wej9r1rvlu3kgkprdr?live>

Figuur 4.2 – Aandeel inburgeraars met problemen in het dagelijks leven door lichamelijke gezondheid

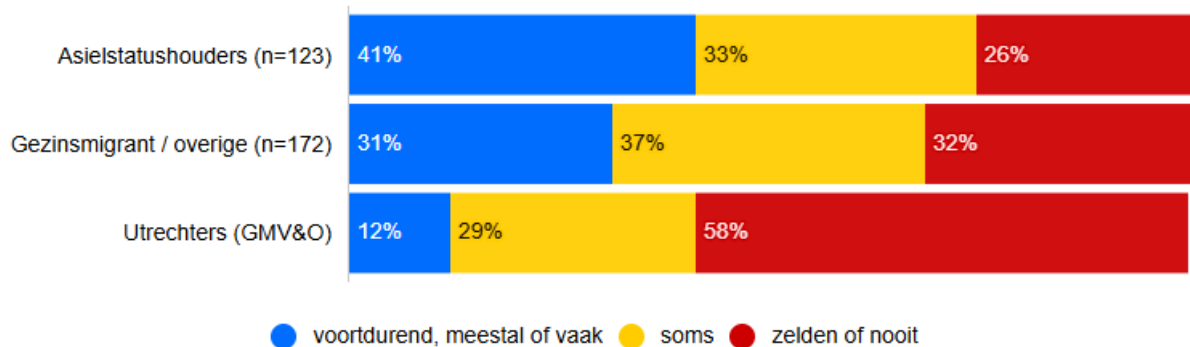

Bron: Enquête inburgeraars (2024) – Vraagstelling: *Heeft u problemen in het dagelijks leven door ...? 'uw lichamelijke gezondheid' (ja, nee, wil ik niet zeggen).*

- Van de asielstatushouders in deze peiling geeft 36% aan problemen in het dagelijks leven te ervaren door hun lichamelijke gezondheid.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling geeft 18% aan problemen in het dagelijks leven te ervaren door hun lichamelijke gezondheid.

<https://infogram.com/1pdzm2rrj170j3tm7pqdrm77rxakr16mezj?live>

Figuur 4.3 – Voelde u zich erg zenuwachtig?

Bron: Enquête inburgeraars (2024) en Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen (2022) – Vraagstelling: *De volgende vragen gaan over hoe u zich in de afgelopen 4 weken heeft gevoeld: 'Voelde u zich erg zenuwachtig?' (voortdurend, meestal, vaak, soms, zelden, nooit).*

- Van de asielstatushouders in deze peiling voelde 41% zich voortdurend, meestal of vaak erg zenuwachtig in de afgelopen vier weken.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling voelde 31% zich voortdurend, meestal of vaak erg zenuwachtig in de afgelopen vier weken.
- Een kwart van de asielstatushouders in deze peiling voelde zich zelden of nooit zenuwachtig (26%). Bij gezinsmigranten betreft dit ongeveer een derde van de respondenten (32%).
- In Utrecht geeft 12% van de volwassenen aan zich voortdurend, meestal of vaak erg zenuwachtig te voelen (2022). 58% van de Utrechters geeft aan zich zelden of nooit erg zenuwachtig te voelen in de afgelopen vier weken.

<https://infogram.com/1pg6el15nmpp5db9zjmg36xkqzcwwd9v5l9?live>

Figuur 4.4 – Voelde u zich kalm en rustig?

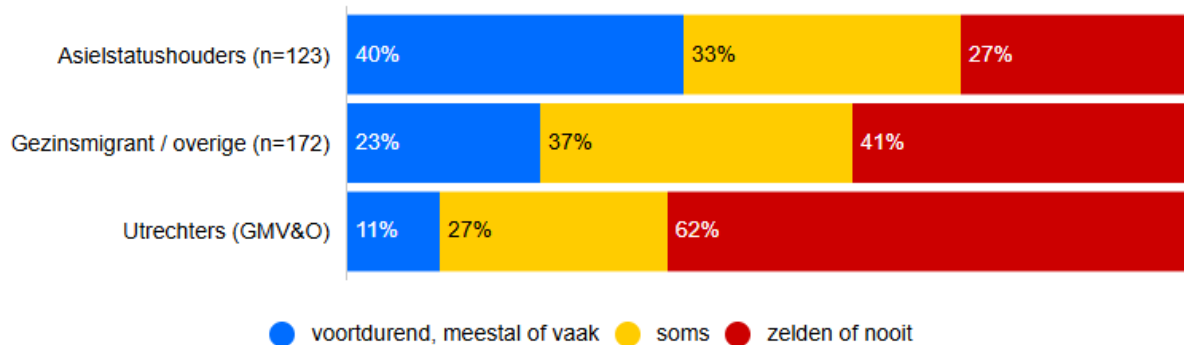

Bron: Enquête inburgeraars (2024) en Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen (2022) – *Vraagstelling: De volgende vragen gaan over hoe u zich in de afgelopen 4 weken heeft gevoeld: 'Voelde u zich kalm en rustig?' (voortdurend, meestal, vaak, soms, zelden, nooit).*

- Van de asielstatushouders in deze peiling voelde 55% zich voortdurend, meestal of vaak kalm en rustig in de afgelopen vier weken.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling voelde 62% zich voortdurend, meestal of vaak kalm en rustig in de afgelopen vier weken.
- In Utrecht geeft 72% van de volwassenen aan zich voortdurend, meestal of vaak kalm en rustig te voelen (2022).

<https://infogram.com/1p1qp0j2mny0pxfmzgp1e1qk72i6gkp901q?live>

Figuur 4.5 – Voelde u zich neerslachtig en somber?

Bron: Enquête inburgeraars (2024) en Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen (2022) – *Vraagstelling: De volgende vragen gaan over hoe u zich in de afgelopen 4 weken heeft gevoeld: 'Voelde u zich neerslachtig en somber?' (voortdurend, meestal, vaak, soms, zelden, nooit).*

- Van de asielstatushouders in deze peiling voelde 40% zich voortdurend, meestal of vaak neerslachtig en somber in de afgelopen vier weken.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling voelde 23% zich voortdurend, meestal of vaak neerslachtig en somber in de afgelopen vier weken. Ook in interviews met inburgeraars en professionals worden neerslachtige gevoelens en somberheid benoemd (zie paragraaf 4.2 en 4.3).
- In Utrecht geeft 11% van de volwassenen aan zich voortdurend, meestal of vaak neerslachtig en somber te voelen (2022).

Figuur 4.6 – Voelde u zich gelukkig?

Bron: Enquête inburgeraars (2024) en Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen (2022) – Vraagstelling: De volgende vragen gaan over hoe u zich in de afgelopen 4 weken heeft gevoeld: 'Voelde u zich gelukkig?' (voortdurend, meestal, vaak, soms, zelden, nooit).

- Van de asielstatushouders in deze peiling voelde 49% zich voortdurend, meestal of vaak gelukkig in de afgelopen vier weken.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling voelde 69% zich voortdurend, meestal of vaak gelukkig in de afgelopen vier weken.
- In Utrecht geeft 72% van de volwassenen aan zich voortdurend, meestal of vaak gelukkig te voelen (2022).

4.2 Resultaten interviews inburgeraars over gezondheid en welzijn

Aan de geïnterviewde inburgeraars is gevraagd hoe gezond zij zich voelen en op welke manier hun migratie daar invloed op heeft gehad.

Lichamelijke gezondheid over het algemeen goed, problemen met mentale gezondheid

Bijna alle geïnterviewden zeggen dat hun fysieke gezondheid goed is, maar de meesten geven tegelijkertijd aan dat dit niet geldt voor hun mentale gezondheid. Dit komt in veel gevallen door stress waar respondenten verschillende oorzaken voor geven. In sommige gevallen komt stress door het (lange) wachten in het vluchtelingenkamp, soms met slaapproblemen tot gevolg:

“Over het algemeen heb ik het gevoel dat mijn gezondheid niet meer is wat het geweest is door de impact van de lange wachtervaring in het vluchtelingenkamp. In het vluchtelingenkamp was het leven erg moeilijk, het wachten duurde lang en de situatie was psychisch stressvol.”

Het lange wachten in een vluchtelingenkamp heeft voor sommigen ook een positief effect gehad. Een respondent zegt: *“ik denk dat deze ervaring me een sterker persoon heeft gemaakt en beter in staat om te gaan met de uitdagingen van het dagelijks leven in een nieuwe samenleving.”* Ook geeft iemand aan dat de verschillende culturen in het kamp haar persoonlijkheid positief beïnvloed hebben: *“ik heb geleerd om geduldig te zijn en me aan te passen aan verschillende leefomstandigheden. Ik ben sterker en onafhankelijker geworden.”*

Andere veroorzakers van stress die soms voorkomen zijn: denken over de toekomst (bijvoorbeeld niet weten wat er daarna gaat gebeuren), geldzorgen, school en stress uit het land van herkomst die in Nederland nog steeds aanwezig is.

Verschillende inburgeraars geven verder aan dat hun migratie invloed heeft op hun gezondheid door de uitdagingen rondom het wennen in een nieuw land. Ze noemen bijvoorbeeld dat je alles opnieuw moet opbouwen in een ander land, dat het bijvoorbeeld lastig kan zijn om bij een nieuwe studie binnen

te komen of om werk te vinden. Ook kan het lastig zijn om een nieuwe taal te leren. Overige factoren die de mentale gezondheid van inburgeraars op een negatieve manier kunnen beïnvloeden zijn: somberheid, ver weg zijn van familie en eenzaamheid. Dit komt overeen met de enquête, met name asielstatushouders geven aan zich vaak neerslachtig en somber te voelen (figuur 4.5: 40% vs. 23% bij gezinsmigranten). Iemand zegt hierover:

“Ik kwam hier niet in goede geestelijke gezondheid. Ik liet een trauma achter. Ik kwam niet met mijn familie, wat het nog moeilijker maakte. Ik was erg eenzaam en het feit dat mijn familie niet bij me was, had een negatieve invloed op me. Je realiseert je beter hoeveel ze je steunen in het leven als ze er niet zijn.”

Een respondent ervaart geen prettige gesprekston in het contact met de gemeente: *“als ik naar officiële gesprekken bij de gemeente ga, merk ik dat de interactie erg droog en formeel is en ik me niet veilig of gesteund voel.”*

Een aandachtspunt dat een aantal respondenten noemt is de toegang tot (psychologische) zorg. Ook werkt de gezondheidszorg soms anders dan mensen gewend zijn, je moet meer aandringen voor een afspraak of onderzoek. Iemand geeft aan dat er weinig aandacht is voor het mentale aspect bij migranten (door de gemeente en huisartsen) en hulp bij het vinden van een psycholoog. Ook zou: *“het proces om een psycholoog te vinden en onderzocht te worden kort moeten zijn. Anders kan het zeer ernstige gevolgen hebben, zoals zelfmoord”*, aldus één van de asielstatushouders.

4.3 Resultaten interviews professionals over gezondheid en welzijn

In de resultaten van de enquête geven asielstatushouders minder vaak aan dat hun gezondheid (zeer) goed is in vergelijking met gezinsmigranten (52% vs. 76%). Specifiek zien we dat ongeveer 40% van de asielstatushouders zich vaak zenuwachtig, neerslachtig en somber voelt, terwijl dit bij gezinsmigranten minder vaak voorkomt.

Dat een groot deel van de asielstatushouders vaak negatieve emoties ervaart wordt door de geïnterviewde professionals herkend. Ze geven aan dat het mensen zijn die veel hebben meegemaakt. Hun eigen vluchtverleden kan invloed hebben op het psychisch welbevinden. Ook is het in het land van herkomst vaak nog onrustig en onveilig. Men heeft daar nog een sociaal netwerk waar zij zich zorgen over maken. Dit kan volgens de professionals invloed hebben op de inburgering. Zo merkt een professional dat het een negatieve invloed heeft op de concentratie en dat deze inburgeraars vaak moe zijn en dingen niet goed kunnen onthouden. Dit zorgt vervolgens ook weer voor frustratie bij de inburgeraar zelf. Een van de professionals geeft als voorbeeld:

“Ze hebben er niet altijd de ruimte voor, dat vind ik ook heel begrijpelijk. Onlangs heb ik iemand gehad, die ging heel goed met z'n taal, maar die was zo vreselijk gespannen dat 'ie terug zou moeten, dat ie zichzelf uithongert. Dat hij gewoon niet meer at, en hier in de les steeds flauwviel. Natuurlijk, als je hoofd zo vol zit met zorgen om jezelf of om je gezin of familie in land van herkomst, dan is er niet zo heel veel ruimte om te leren denk ik.”

Ook geven professionals aan dat de huidige plannen van het kabinet rondom migratie, asiel en inburgering voor veel inburgeraars stress met zich meebrengt. Het zorgt voor onzekerheid over of ze wel in Nederland kunnen blijven, wat een negatieve invloed heeft op het inburgeringsproces. Een professional zegt hierover:

“Sinds de plannen van het kabinet, hoor ik veel cursisten die naar mij toekomen en zeggen van: heeft het wel zin om de taal te leren? Straks moet ik terug.”

Dat de ervaren gezondheid voor een groot deel van de gezinsmigranten beter is, komt vermoedelijk doordat het merendeel niet vanwege onveiligheid in hun land van herkomst naar Nederland zijn gekomen, maar om zich te herenigen met hun partner. Hierdoor hebben zij geen vluchtverleden en komen zij in een veel stabielere situatie terecht, aangezien ze zich bij hun partner kunnen voegen.

5. Inburgeraars en (financiële) zelfredzaamheid

In dit hoofdstuk:

- Enquêteresultaten over (financiële) zelfredzaamheid
- Resultaten interviews inburgeraars over hun ervaringen met (financiële) zelfredzaamheid
- Resultaten interviews professionals over hun perspectief op (financiële) zelfredzaamheid van inburgeraars

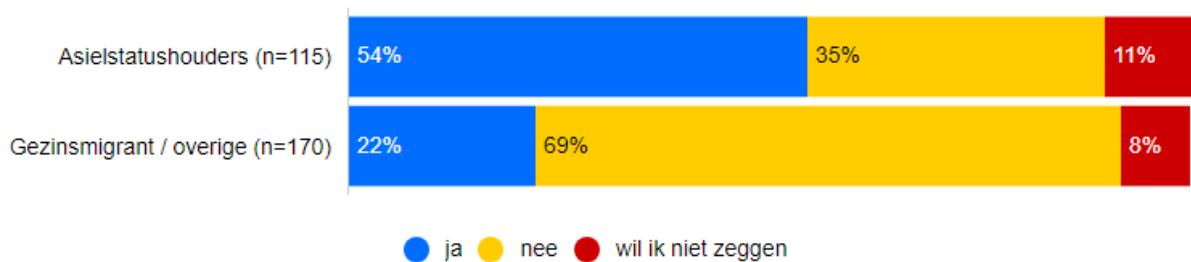
5.1 Enquêteresultaten (financiële) zelfredzaamheid

In deze peiling hebben we inburgeraars vragen gesteld over hun financiële situatie en -zelfredzaamheid. In een enkel geval presenteren we dit naast het antwoord van Utrechters in 2023. De andere vragen zijn niet eerder op dezelfde manier aan Utrechters gesteld. Deze paragraaf geeft een overzicht van de antwoorden van asielstatushouders en gezinsmigranten in deze peiling. Dit geeft informatie over hoe zij hun financiële situatie en -zelfredzaamheid beoordelen.

5.1.1 Financiële zelfredzaamheid

<https://infogram.com/1pnjjpqr9j3djksz67m9r5v0nxum3jn66nl?live>

Figuur 5.1 – Aandeel inburgeraars met problemen in het dagelijks leven door de financiële situatie

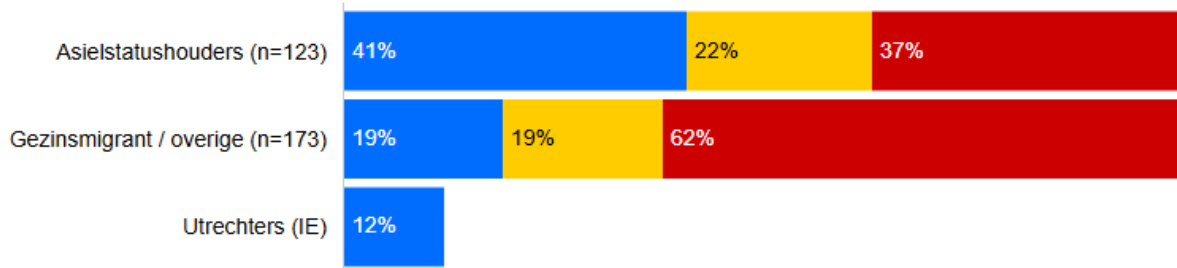
Bron: Enquête inburgeraars (2024) – *Vraagstelling: Heeft u problemen in het dagelijks leven door ...? 'uw financiële situatie' (ja, nee, wil ik niet zeggen).*

- Van de asielstatushouders in deze peiling geeft 54% aan problemen in het dagelijks leven te ervaren door hun financiële situatie.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling geeft 22% aan problemen in het dagelijks leven te ervaren door hun financiële situatie.

5.1.2 Hulp bij geldzaken

<https://infogram.com/1pe3wpgqkl6ve3am9z3520w7k2bl5y36xpg?live>

Figuur 5.2 – Ontvangt hulp bij geldzaken en administratie omdat het zelf niet lukt

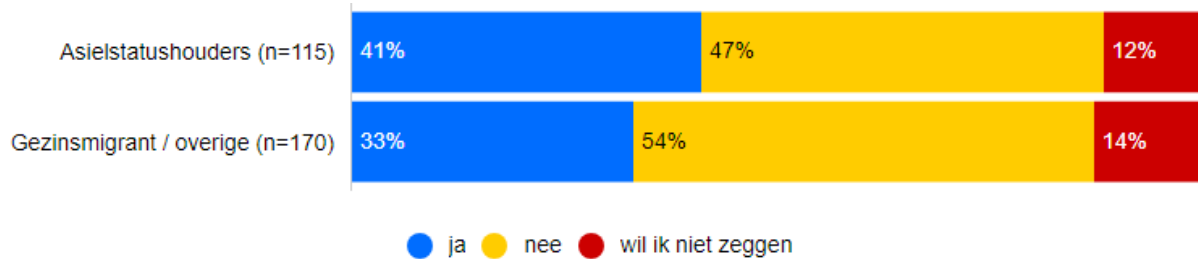
● ja ● nee, ik wil graag hulp maar ik weet niet waar ik die kan krijgen ● nee, ik heb geen hulp nodig

Bron: Enquête inburgeraars (2024) en Inwonersenquête (2023) - Vraagstelling: *Ontvangt u hulp bij geldzaken of administratie omdat het u zelf niet lukt? (meerdere antwoorden mogelijk). Antwoordcategorieën 'ja' samengenomen: 'ja, van familie/vrienden/buren/vrijwilligers(organisatie)' en/of 'ja, van een betaalde hulp of organisatie'. Eén respondent kan zowel onbetaalde als betaalde hulp ontvangen. In de inwonersenquête zijn antwoordcategorieën 'nee' niet gesplitst in 'nee, ik weet niet waar ik die kan krijgen' en 'nee, ik heb geen hulp nodig'.*

- Van de asielstatushouders in deze peiling ontvangt 41% hulp bij geldzaken en administratie omdat het zelf niet lukt.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling ontvangt 19% hulp bij geldzaken en administratie omdat het zelf niet lukt.
- 12% van de Utrechters ontvangt hulp bij geldzaken en administratie omdat het zelf niet lukt.
- Van de asielstatushouders in deze peiling wil 22% graag hulp bij geldzaken en administratie maar weet niet waar het die kan krijgen.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling wil 19% graag hulp bij geldzaken en administratie maar weet niet waar het die kan krijgen.
- 37% van de asielstatushouders en 62% van de gezinsmigranten in deze peiling geeft aan geen hulp nodig te hebben bij geldzaken en administratie.

<https://infogram.com/1pw1lv5wjmq370uvy7730rijzxf9rvnyndr?live>

Figuur 5.3 – Aandeel inburgeraars met problemen in het dagelijks leven door het niet kunnen vinden van de juiste organisatie wanneer men hulp nodig heeft

Bron: Enquête inburgeraars (2024) – Vraagstelling: Heeft u problemen in het dagelijks leven door ...? 'het vinden van de juiste organisaties als u hulp nodig heeft' (ja, nee, wil ik niet zeggen).

- Van de asielstatushouders in deze peiling geeft 41% aan problemen in het dagelijks leven te ervaren door het niet kunnen vinden van de juiste organisatie wanneer men hulp nodig heeft.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling geeft 33% aan problemen in het dagelijks leven te ervaren door het niet kunnen vinden van de juiste organisatie wanneer men hulp nodig heeft.

5.2 Resultaten interviews inburgeraars over (financiële) zelfredzaamheid

Aan de geïnterviewde inburgeraars is gevraagd hoe het gaat met het regelen van hun financiën. Als het goed gaat, is gevraagd hoe ze dat aanpakken. Als het slecht gaat, is gevraagd naar de oorzaken en uitleg over wat ze lastig vinden. Ook is gevraagd of ze al hulp en/of ondersteuning krijgen en hoe dat verloopt.

Overeenkomend met de enquête resultaten blijkt ook uit de interviews dat (financiële) zelfredzaamheid van de respondenten persoonsafhankelijk is en varieert van 'beheersbaar' of goed tot een uitdaging. Meerdere inburgeraars geven aan dat ze weinig geld hebben en dat uitkeringen en inkomensondersteuning vaak nauwelijks toereikend zijn om te voorzien in basisbehoeften. Zo heeft de financiële situatie een negatieve invloed op het gevoel van vrijheid en welzijn, aangezien er vaak geen ruimte is voor vrijetijdsactiviteiten, wat kan leiden tot gevoelens van isolatie: *“Door financiële tegenspoed voel ik me beperkt en ongemakkelijk. Ik kan veel dingen niet doen die mensen normaal gesproken willen doen, zoals vrienden bezoeken of sociale activiteiten ondernemen, wat mijn sociale integratie negatief beïnvloedt en waardoor ik me meer geïsoleerd voel.”*

Ook spelen verschillen in culturele gebruiken ten aanzien van financiën een rol. Zo benoemen een aantal inburgeraars dat ze hun familie in het land van herkomst soms financieel ondersteunen. Of wordt het belang van gastvrijheid in hun cultuur benoemd: *“in onze cultuur is het ook zo dat als je iemand ergens uitnodigt, jij de rekening betaalt. Of als je met je vriendin uitgaat, is de rekening altijd voor de man. Ik moet leren omgaan met culturele verschillen in uitgaven. Gelukkig is er Tikkie!”*

Ook moeten sommige inburgeraars wennen aan het regelen van (financiële) zaken in een nieuw land. Zo geeft twee op de vijf asielstatushouders (41%) en een derde van de gezinsmigranten (33%) aan problemen te ervaren bij het vinden van de juiste organisaties als zij hulp nodig hebben. En moet men soms wennen aan het bekostigen van de gezondheidszorg in Nederland. In het land van herkomst was dit anders geregeld, waardoor zij door rekeningen voor de huisarts of tandarts voor onverwachte kosten kunnen komen te staan.

De behoeften aan de mate en vorm van (financiële) ondersteuning en/of begeleiding lopen erg uiteen en zijn wederom persoonsafhankelijk. Een (grote) groep inburgeraars ontvangt wel enige vorm van ondersteuning bij het regelen van gelzaken en administratie (42% asielstatushouders en 19% gezinsmigranten). Sommigen worden geholpen door partner of familie, anderen geven aan dat zij bij

DUO terecht kunnen voor een (extra) lening of hebben ze een contactpersoon bij de gemeente of VluchtelingenWerk voor hulp. Gezinsmigranten kunnen vaak op de steun van hun partner rekenen, waardoor zij minder acute financiële druk ervaren. Een eigen inkomen blijft echter ook voor hen belangrijk.

5.3 Resultaten interviews professionals over (financiële) zelfredzaamheid

Ook professionals geven aan dat de (financiële) zelfredzaamheid erg persoonsafhankelijk is. Er zijn initiatieven als het Huishoudboekje, maar in hoeverre inburgeraars daar behoefte aan hebben, verschilt van persoon tot persoon. Dit maakt dat de regelgeving hierover gaandeweg is aangepast: waar het eerst verplicht was om deel te nemen, is het nu enkel verplicht om het aan te bieden.

Ook met betrekking tot de (financiële) zelfredzaamheid wordt er een verschil gemerkt tussen asielstatushouders en gezinsmigranten. De partner van gezinsmigranten kan hen al gemakkelijker wegwijs maken in de omgeving, dit voordeel hebben asielstatushouders niet: *“Gezinsmigranten hebben vaak een Nederlandse partner die het wel goed weet, dan is het makkelijker om bij de juiste organisatie uit te komen. Veel statushouders moeten alles nog leren.”* Dit is ook terug te zien in het verschil in aandeel gezinsmigranten dat een ondersteuningsbehoefte heeft. In de enquête geeft ruim de helft van de gezinsmigranten (62%) aan geen hulp nodig te hebben bij geldzaken of administratie.

Daarnaast merken professionals dat sommige inburgeraars moeten wennen aan het regelen van de financiën in een nieuw land als Nederland. Dat heeft enerzijds te maken met het leren kennen van de financiële en organisatorische netwerken. Zo zegt een professional: *“Het duurt bij veel statushouders nog best lang voordat ze begrijpen van, oja, de gemeente is een hele grote organisatie, en niet elke afdeling weet van elkaar wat ze doen. Ik krijg ook heel vaak vragen die wel voor de gemeente bedoeld zijn, maar niet zozeer voor mij. Het duurt best een tijd voordat ze het door hebben. Ik kan me wel voorstellen dat in hun ervaring ze niet zo goed weten waar ze naar toe moeten, en dat wat lastiger gaat.”*

Anderzijds heeft het ook te maken met culturele verschillen in het omgaan met financiën. Dit werd door inburgeraars zelf al aangegeven en wordt ook door professionals herkend. Als voorbeeld wordt de ‘financiële verplichting’ naar de familie genoemd en de gastvrijheid, wat zich bijvoorbeeld vertaalt naar het verzorgen van uitgebreide etentjes. Of: *“Financiële zorgen komen ook snel bovendrijven: geen lening willen hebben i.v.m. geloofsovertuiging, waarbij je geen rente wil betalen maar het zelf ook niet kunnen betalen.”*

6. Inburgeraars en sociale verbinding en hun leefomgeving

In dit hoofdstuk:

- Enquêteresultaten over sociale verbinding en de leefomgeving
- Resultaten interviews inburgeraars over de ervaren sociale verbinding en de leefomgeving
- Resultaten interviews professionals over hun perspectief op (het belang van) sociale verbinding

6.1 Enquêteresultaten sociale verbinding en de leefomgeving

Als gemeente stellen we Utrechters vragen over sociale verbinding en hun leefomgeving. Deze vragen hebben we ook aan inburgeraars gesteld. Daarnaast hebben we de inburgeraars een aantal extra vragen gesteld. Deze paragraaf geeft een overzicht van de antwoorden van asielstatushouders en gezinsmigranten op vragen over sociale verbinden en hun leefomgeving. Waar mogelijk presenteren we dit naast de antwoorden die Utrechters in 2023 gegeven hebben. Dit geeft inzicht in hoe de inwoners (in deze peiling) hun buurt ervaren.

6.1.1 Netwerk en contacten

<https://infogram.com/1pv2x017wwe0jeuxn5w31mvr1rhr7m9zy10?live>

Figuur 6.1 – De mensen in deze buurt gaan op een prettige manier met elkaar om

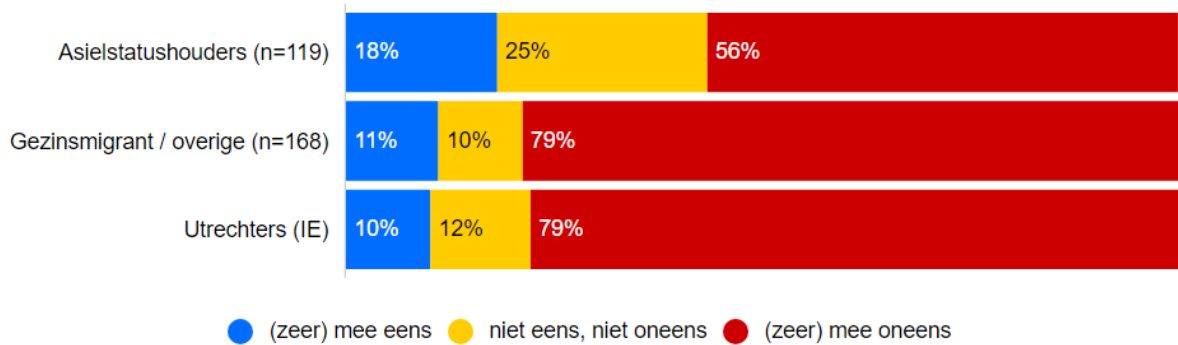

Bron: Enquête inburgeraars (2024) en Inwonersenquête (2023) – *Vraagstelling: Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen: 'De mensen in deze buurt gaan op een prettige manier met elkaar om' (zeer eens, eens, neutraal, oneens, zeer oneens).*

- Van de asielstatushouders in deze peiling vindt 61% dat de mensen in hun buurt op een prettige manier met elkaar omgaan.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling vindt 77% dat de mensen in hun buurt op een prettige manier met elkaar omgaan.
- 70% van de Utrechters vindt dat de mensen in hun buurt op een prettige manier met elkaar omgaan.

<https://infogram.com/1pg3jlq77erwr5i932ye51dj9nbw0nk163j?live>

Figuur 6.2 – Het is niet leuk om in deze buurt te wonen

Bron: Enquête inburgeraars (2024) en Inwonersenquête (2023) – Vraagstelling: *Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen: 'Het is niet leuk om in deze buurt te wonen' (zeer eens, eens, neutraal, oneens, zeer oneens).*

- Van de asielstatushouder in de peiling geeft 18% aan het niet leuk te vinden om in hun buurt te wonen ((zeer) mee eens).
- Van de gezinsmigranten in de peiling geeft 11% aan het niet leuk te vinden om in hun buurt te wonen ((zeer) mee eens).
- Zo'n 10% van de Utrechters vindt het niet leuk om in hun buurt te wonen ((zeer) mee eens).

<https://infogram.com/1p576v3p9d1g7etp5e3v5dy71gur57z9py?live>

Figuur 6.3 – Ik voel me prettig bij de mensen die in deze buurt wonen

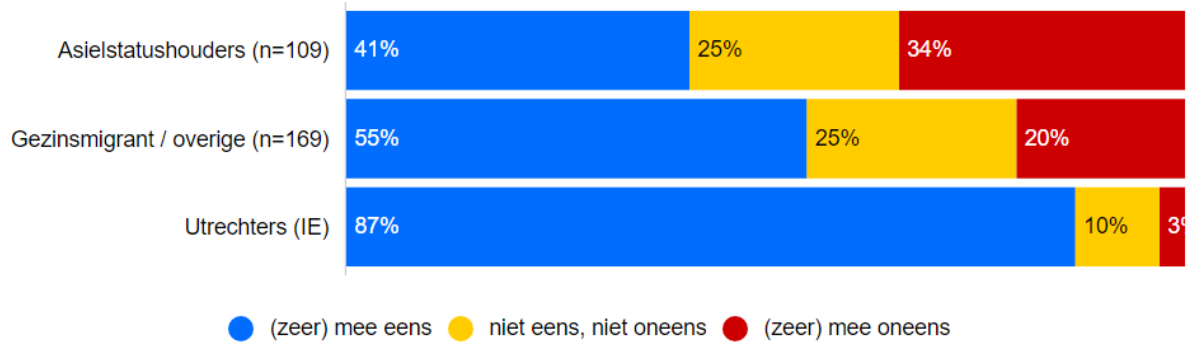

Bron: Enquête inburgeraars (2024) en Inwonersenquête (2023) – Vraagstelling: *Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen: 'Ik voel me prettig bij de mensen die in deze buurt wonen' (zeer eens, eens, neutraal, oneens, zeer oneens).*

- Van de asielstatushouders in deze peiling geeft 62% geeft aan zich prettig te voelen bij de mensen die in de buurt wonen.
- In de peiling van 2024 gaf 85% van de responderende asielstatushouders aan zich prettig te voelen bij de mensen die in de buurt wonen.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling geeft 77% aan zich prettig te voelen bij de mensen die in de buurt wonen.
- Van alle Utrechters geeft 63% aan zich prettig te voelen bij de mensen die in de buurt wonen.

<https://infogram.com/1pk2zq6ved375va9v571kvy2ri369qzk5g?live>

Figuur 6.4 – Er zijn mensen bij wie ik terecht kan

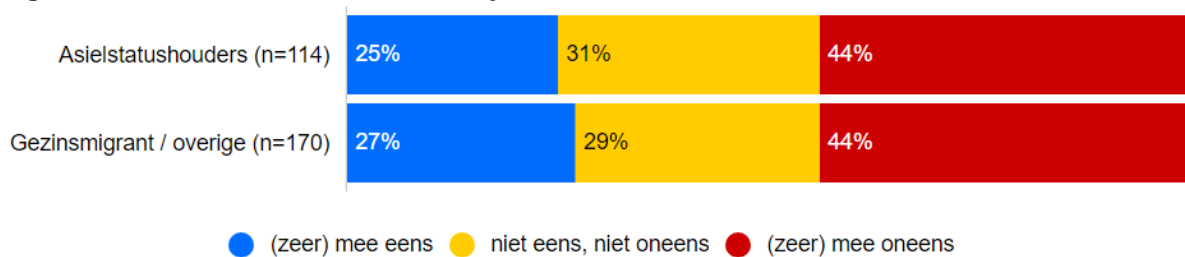

Bron: Enquête inburgeraars (2024) en Inwonersenquête (2023) – Vraagstelling: Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen: 'Er zijn mensen bij wie ik terecht kan' (zeer eens, eens, neutraal, oneens, zeer oneens).

- 41% van de asielstatushouders in deze peiling geeft aan dat er mensen zijn bij wie zij terecht kunnen.
- 51% van de gezinsmigranten in deze peiling geeft aan dat er mensen zijn bij wie zij terecht kunnen.
- In de peiling van 2024 gaf 77% van de responderende gezinsmigranten aan dat er mensen zijn bij wie zij terecht kunnen.
- Utrechters geven vaker aan dat er mensen zijn bij wie zij terecht kunnen (87%) dan asielstatushouders én gezinsmigranten.

<https://infogram.com/1p5k9exmd1mm63fp7vkdkr029lh3ez0gxq0?live>

Figuur 6.5 – Ik heb veel contact met mijn burens

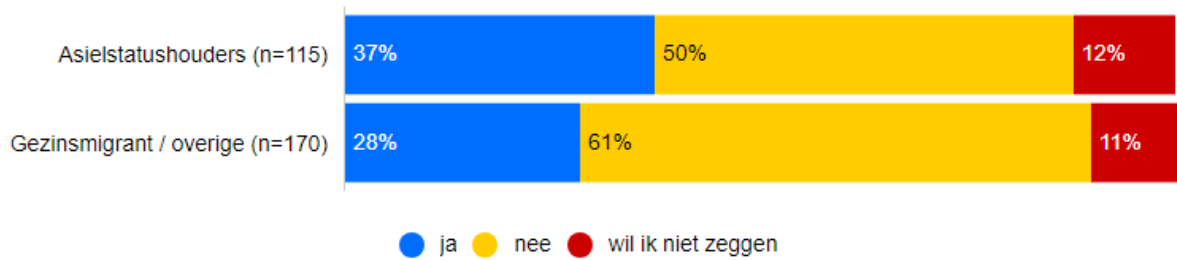

Bron: Enquête inburgeraars (2024) – Vraagstelling: Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen: 'Ik heb veel contact met mijn burens' (zeer eens, eens, neutraal, oneens, zeer oneens).

- Ruim een kwart van de responderende inburgeraars (26%) geeft aan veel contact te hebben met de burens. Hierin is geen verschil te zien tussen asielstatushouders (25%) en gezinsmigranten (27%) in deze peiling.
- In de peiling van 2024 gaf 37% van de responderende inburgeraars aan veel contact te hebben met de burens.

<https://infogram.com/1px19dwjz039ygcq0nyzevyjx1b3wneyyi?live>

Figuur 6.6 – Aandeel inburgeraars met problemen in het dagelijks leven door gevoel er niet bij te horen of niet thuis te voelen

Bron: Enquête inburgeraars (2024) – Vraagstelling: Heeft u problemen in het dagelijks leven door ...? 'het gevoel er niet bij te horen of niet thuis te voelen' (ja, nee, wil ik niet zeggen).

- Van de asielstatushouders in deze peiling geeft 37% aan problemen in het dagelijks leven te ervaren door het gevoel er niet bij te horen of niet thuis te voelen. 50% van de asielstatushouders geeft aan geen problemen te ervaren door het gevoel er niet bij te horen of niet thuis te voelen.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling geeft 28% aan problemen in het dagelijks leven te ervaren door het gevoel er niet bij te horen of niet thuis te voelen. 61% van de gezinsmigranten geeft aan geen problemen te ervaren door het gevoel er niet bij te horen of niet thuis te voelen.

6.1.2 Huisvesting

<https://infogram.com/1p9zpz1vzrlk0dc7k5q22e6mlgi36kkqzmv?live>

Figuur 6.7 – Aandeel inburgeraars met problemen in het dagelijks leven door de woning waarin men woont

Bron: Enquête inburgeraars (2024) – Vraagstelling: Heeft u problemen in het dagelijks leven door ...? 'de woning waarin u woont' (ja, nee, wil ik niet zeggen).

- Van de asielstatushouders in deze peiling geeft 23% aan problemen in het dagelijks leven te ervaren door de woning waarin zij wonen.
- Van de gezinsmigranten in deze peiling geeft 13% aan problemen in het dagelijks leven te ervaren door de woning waarin zij wonen.

6.2 Resultaten interviews inburgeraars over sociale verbinding

In de interviews met inburgeraars is gevraagd of zij zich verbonden voelen met Utrecht. Het gaat hierbij in hoeverre zij zich thuis voelen in Utrecht en in hun buurt. Verder is gevraagd of respondenten wel eens op plekken zijn geweest om mensen te ontmoeten (andere inburgeraars of mensen die al in Utrecht wonen).

Meerderheid inburgeraars voelt zich redelijk thuis in Utrecht

De meerderheid van de respondenten voelt zich redelijk tot goed thuis in Utrecht, maar sommigen geven aan dat het lastig is om contact te maken met de 'lokale bevolking'. Volgens iemand heeft dit te maken met een *"kleine communicatiebarrière, misschien vanwege de taal, maar ook omdat we de cultuur van de Nederlandse samenleving nog moeten leren kennen"*. Sommige respondenten geven aan dat zij de warmte en vriendelijkheid uit hun thuisland missen *"Het mist een beetje, die vriendelijke warmte van mensen. Het is een beetje koud, die knuffel ontbreekt. Ik wil een knuffel"*. Ook wordt de afsprakencultuur in Nederland door een respondent genoemd. Dit ontmoedigt spontane afspraken, waardoor het lastig is om contact en vrienden te maken.

De rol van de gemeente bij het 'thuisgevoel' is door verschillende inburgeraars benoemd. In de meeste gevallen in positieve zin. Ze voelen zich goed geholpen en gehoord: *"ik kan zeggen dat de houding van de gemeente geweldig is. Ze hebben ons bij alle aspecten goed geholpen.[...] Er zijn veel nieuwkomers en ik vind dat de gemeente dit proces heel goed regelt ondanks zoveel nieuwkomers"*. Iemand anders geeft aan dat ze zich in Utrecht thuis voelt door het taalcafé en hulp van de gemeente. Een ander signaal komt van een respondent die hoopt dat de gemeente opener en flexibeler met hen omgaat. Afspraken met de gemeente zouden te formeel zijn en te weinig ondersteuning bieden. De wens van deze respondent is om meer te leren over Nederland en hoopt dat de gemeente hier meer aandacht voor krijgt, bijvoorbeeld door evenementen te organiseren om inburgeraars samen te brengen met de lokale bevolking.

Verder noemt een aantal respondenten zaken waardoor ze zich thuis voelen: het gevoel van vrijheid/veiligheid en een samenleving die openstaat voor nieuwkomers. Ook voelt de stad volgens iemand als een plek waar je kinderen kunt krijgen en een balans kunt vinden tussen de Nederlandse cultuur en andere culturen. Een andere respondent geeft aan dat Utrecht multicultureel is en dat helpt om een eigen versie van 'thuis' te creëren.

Niet alle respondenten voelen zich thuis in hun buurt

Aan de geïnterviewde inburgeraars is ook gevraagd of zij zich thuis voelen in hun buurt. Sommigen voelen zich hier thuis, bij anderen is dit niet het geval. Meerdere inburgeraars voelen zich thuis in hun Utrechtse buurt. Iemand geeft aan dat de buurt fijn en rustig is. Een andere inburgeraar vindt Nederlanders open en tolerant zijn. Daarom vindt deze persoon de relaties met de buurt goed en worden geen problemen ervaren met relaties aangaan. De respondent biedt de burens Turks eten aan om contact te maken. *"Ze [de burens] geven ons meestal een warm gevoel. [...] Op dit moment is er een taalbarrière, maar dat is een tijdelijk probleem, Als de taalbarrière helemaal verdwijnt, denk ik dat we het heel goed met elkaar kunnen vinden en elkaar beter begrijpen!"*

Andere respondenten voelen zich niet of minder thuis in hun buurt. Iemand geeft aan dat de buurt vooral uit jonge mannen bestaat. Daar voelt de respondent zich ongemakkelijk bij en staat daardoor niet open om met hen te communiceren: *"ik mis een ondersteunende gemeenschap in de buurt waardoor in me veilig en zelfverzekerd voel."* De buurt voelt voor deze respondent als onveilig voor een vrouw die alleen woont. Ook geeft iemand aan zich niet thuis te voelen in de buurt door het gemis van familie in het land van herkomst. Een aantal respondenten vindt het lastig om zich thuis te voelen door de (culturele) diversiteit en gebrek aan de eigen cultuur. Iemand noemt het volgende: *"we houden van ons huis, we houden van onze burens. Maar de uitgebreide buurt is voornamelijk een*

Marokkaanse en Turkse cultuur en het is heel anders dan wat wij kennen. En het is heel moeilijk om dat te weten. Dus ik weet niet hoe leuk ze ons vinden, maar verder is het prima. Je land verlaten is altijd moeilijk."

De omgangsvormen qua communicatie maken het voor een inburgeraar moeilijk om zich thuis te voelen. Sommige respondenten hebben moeite om in een buurt te wonen met veel ouderen. Door dit gebrek aan diversiteit is er weinig contact met de andere buurtbewoners. Iemand anders geeft aan dat het lastig kan zijn om in een buurt met alleen Nederlanders te wonen als iemand de taal nog niet spreekt. Dit zou volgens deze inburgeraar vooral een probleem zijn bij oudere inburgeraars.

Wat volgens respondenten zou helpen om zich meer thuis te voelen in de buurt zijn meer plekken of buurt evenementen om contact te maken met de mensen in Utrecht. Of workshops om mensen met verschillende achtergronden te ontmoeten en de lokale cultuur beter te begrijpen. Een inburgeraar geeft aan: *"Ik zou willen dat er sport- of kunstactiviteiten waren die vluchtelingen en Nederlandse burgers samenbrengen, omdat het dan makkelijker zou zijn om informeel en natuurlijk met elkaar om te gaan. Tot nu toe heb ik nog geen geschikte activiteiten kunnen vinden om de gemeenschap beter te leren kennen. Ik denk dat deze evenementen nuttig zouden kunnen zijn om het gevoel van vervreemding te verlichten en me beter te engageren."* Verder noemen respondenten verschillende specifieke dingen die zij persoonlijk missen zoals: Latijns-Amerikaanse restaurants, meer halalopties bij het maandelijks etentje met buurtgenoten en het gemis van nachtwinkels.

Het verschilt hoe inburgeraars anderen ontmoeten

Sommige inburgeraars bouwen vriendschappen op tijdens taal cursussen (taalcafés) of andere activiteiten voor nieuwkomers, soms al vanaf hun tijd in het AZC. Het verlangen om je aan te passen aan de maatschappij en een positieve bijdrage te leveren (bijvoorbeeld op het gebied van werk) is voor een aantal respondenten reden om nieuwe relaties aan te gaan. Ook noemen inburgeraars het belang van introductie cursussen en trainingen, zoals de ISK (Internationale Schakelklas). Dit zijn waardevolle gelegenheden om gelijkgestemden te ontmoeten en hun netwerk uit te breiden: *"Toen ik de opleiding bij ISK volgde, ontmoette ik veel nieuwkomers. Ik had ook de kans om mensen te ontmoeten die om dezelfde redenen als wij kwamen. Netwerken met nieuwkomers ontstaat vanzelf als je om dezelfde redenen komt. Je ontmoet deze mensen al in het kamp, meestal via via."*

Soms is het voor inburgeraars moeilijk om contact te maken met de lokale bevolking. Volgens geïnterviewden zijn er weinig plekken waar dit kan, behalve bijvoorbeeld bibliotheken, openbare parken en markten. Sommigen zoeken deze plekken niet bewust op. De redenen hiervoor zijn verschillend: iemand heeft al vrienden gemaakt bij de inburgeringscursus en iemand anders gaat liever niet naar plekken waar andere migranten samenkomen. Ook geeft een respondent aan dat zij salsacursussen bezoekt en daar ook andere expats komen.

Aan geïnterviewden die geen specifieke plekken bezoeken om inburgeraars of anderen te ontmoeten, is gevraagd of zij maatschappelijke organisaties voor inburgeraars kennen. De bekendheid van deze organisaties (bijvoorbeeld TaalDoetMeer, Wilde Westen, Plan Einstein) verschilt per persoon en is beperkt. Sommigen zijn bekend met initiatieven zoals Plan Einstein en Wilde Westen en waarderen de activiteiten die zij organiseren. Anderen zouden graag nog iets bij een dergelijke organisatie ondernemen, maar hebben hier geen tijd voor.

6.3 Resultaten interviews professionals over sociale verbinding

Sociale verbinding is volgens de geïnterviewde professionals essentieel voor integratie van nieuwkomers. Dit geldt overigens niet alleen voor nieuwkomers maar ook voor gevestigde Utrechters, benadrukken ze. Onderlinge sociale verbinding maakt het gemakkelijker om hulp te vragen, het verkrijgen van tips en/of adviezen en het ervaren van een thuisgevoel. Zonder sociale contacten voelen mensen zich geïsoleerd, geeft één van de professionals aan: *"Het is enorm belangrijk, als je*

mensen kent, om dingen aan te vragen, tips te krijgen, voorbeelden te hebben en om je thuis te voelen. Je bent nergens als je niemand kent. Het leven bestaat er ook uit dat je je verhoudt tot andere mensen waarbij je je goed voelt.”

Een sociaal netwerk, passende activiteiten bij persoonlijke interesses, (gedeeltelijke) inmenging met de gevestigde Utrechters en het groepsgevoel dragen positief bij aan sociale verbinding

Professionals geven aan dat aspecten zoals het hebben van een sociaal netwerk, het ervaren van groepsgevoel en het kunnen deelnemen aan passende activiteiten bijdragen aan sociale verbinding. Een sociaal netwerk kan bestaan uit mensen met dezelfde achtergrond of herkomst, maar ook het hebben van contacten met gevestigde Utrechters kan waardevol en helpend zijn. Daarnaast wordt benadrukt dat het belangrijk is dat de activiteiten aansluiten bij de interesses van de nieuwkomer. Bovendien is het van groot belang dat er activiteiten zijn waarbij het 'nieuwkomer zijn' niet centraal staat, zodat men zich meer als 'mens' of 'inwoner van Utrecht' voelt, in plaats van 'inburgeraar'.

"Ik weet wel de Sint-Maarten parade, daar doen ook mensen uit de opvang aan mee. En zij vinden dat zo geweldig. Ineens ben jij ook iemand uit de stad, en loop je mee en staan er mensen langs de kant te juichen naar je." ... "Het allerbelangrijkste zijn de dingen die niet gericht zijn op dat je nieuw bent, maar omdat die dingen leuk zijn. Dan ben je ook gewoon mens en geen nieuwkomer.”

Ook variëren de behoeften van nieuwkomers op het gebied van sociale verbinding sterk. Sommigen zoeken contact met mensen die op hen lijken, terwijl anderen juist nieuwe contacten willen leggen. Onder andere taalvaardigheid speelt hierbij een grote rol.

"De nieuwkomers hebben natuurlijk ook zulke verschillende achtergronden. De een spreekt supergoed Engels en kan met iedereen praten en de andere helemaal niet. Dus behoeften zijn ook heel verschillend.”

Creëren van een sociaal netwerk kan uitdagend zijn, is niet lineair en bovendien persoonsafhankelijk

Het opbouwen van een sociaal netwerk als inburgeraar kan uitdagend zijn. Inburgeraars (vaker asielstatushouders dan gezinsmigranten) hebben vaak te maken met persoonlijke trauma's en zorgen over familie in het land van herkomst. Dit beïnvloedt hun welzijn en integratie, en zorgt ervoor dat het proces vaak niet lineair is. Een professional zegt hierover het volgende: *“Het is nooit zo'n één rechte lijn van begin naar ingeburgerd. Het gaat altijd in golfbewegingen. Ook met hoe mensen zich voelen. Het zijn toch veel mensen die veel meemaken, of weer anderen zien die veel meemaken. Daar lopen ze ook wel tegenaan: dan kan het met jou wel goed gaan vanaf de buitenkant gezien met werk en kinderen op school. Maar dat wil niet zeggen dat je je altijd goed voelt. Dat is meer bij deze groep dan bij de gemiddelde persoon in Utrecht denk ik.”*

Hoe snel inburgeraars zich hier thuis voelen, verschilt dus ook per persoon en hangt af van persoonlijke voorkeuren en behoeften. Ook het karakter speelt een rol; sommige mensen zijn van nature erg ondernemend, terwijl anderen vaker een zetje nodig hebben. Omdat er veel op nieuwkomers afkomt, hebben ze vaak meer nodig dan alleen (het verwijzen naar) informatie. Voor sommige mensen is persoonlijke begeleiding belangrijk om deel te nemen aan activiteiten en contacten te leggen. Dit vraagt om tijd en aandacht van professionals, die vaak beperkt zijn in hun mogelijkheden:

"Je kan allerlei plannen op papier zetten, maar uiteindelijk moet je bijna letterlijk iemand aan de hand nemen en in contact brengen met anderen. Het makkelijk maken voor mensen. Sommige mensen hebben dat écht nodig.”

Een andere belemmerende factor in het opbouwen van een sociaal netwerk en het 'thuis weten' in Utrecht is de huidige politieke stroming. De houding en de plannen van het huidige kabinet ten aanzien van migratie, asielbeleid en inburgering kunnen een gevoel van onveiligheid creëren, wat het integratieproces belemmert. Naast een onveilig gevoel bij de inburgeraar, vreest een professional dat

het ook invloed heeft op de lokale inwoners van Utrecht: *“Wat de huidige politiek doet met mensen heeft veel invloed op dit thema. Ook met Utrechters, toch mensen die beïnvloed worden, en als je het maar genoeg te horen krijgt denk je dan van: Oja, misschien is het ook wel problematisch. Dat is toch een gevaar.”*

En dat terwijl professionals aangeven dat het succes van inburgering, naast de activiteiten van professionele organisaties, juist óók afhangt van de mate waarin gevestigde Utrechters nieuwkomers kunnen verwelkomen en op kunnen nemen in de samenleving:

“Ik denk dat het ook niet allemaal vanuit de organisaties moet komen. Het moet ook vanuit de samenleving komen, precies wat je zegt: de buurvrouw met de pan soep. Zolang je als organisaties mensen nog moet helpen, zijn ze nog niet ingeburgerd. Uiteindelijk hoop je dat naast organisaties, ook de burens, en eigenlijk iedereen daar zich daar bewust van is. Dat er mensen nieuw zijn en dat die wat extra's nodig hebben. Dat kan je niet alleen oplossen met organisaties.”

7. Welkomhuis

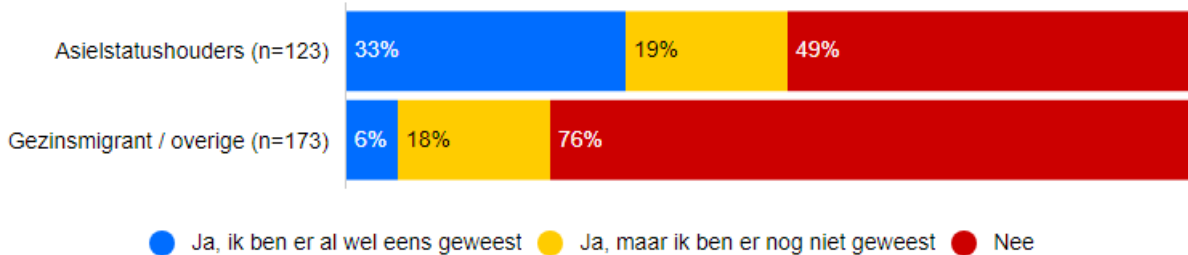
In dit hoofdstuk:

- Enquêteresultaat bekendheid met het Welkomhuis
- Resultaten oriënterend onderzoek Welkomhuis

7.1 Enquêteresultaat bekendheid met het Welkomhuis

<https://infogram.com/1pnj65y6ypv0rnaz7w72rqgd2kcmwjwlyx9?live>

Figuur 7.1 – Kent u het Welkomhuis?

Bron: Enquête inburgeraars (2024) – Vraagstelling: Kent u het Welkomhuis?

- Een derde van de asielstatushouders in deze peiling geeft aan het Welkomhuis te kennen en er wel eens geweest te zijn. 19% van deze asielstatushouders kent het Welkomhuis wel, maar is er nog niet geweest.
- Bijna de helft van de asielstatushouders in deze peiling kent het Welkomhuis nog niet (49%).
- Ruim driekwart van de gezinsmigranten in deze peiling kent het Welkomhuis nog niet (76%).

7.2 Verdiepende resultaten van ervaringen met het Welkomhuis in separaat onderzoek naar het Welkomhuis

Parallel aan het huidige onderzoek, vond een oriënterend onderzoek naar het Welkomhuis plaats. Hieronder is een beknopt overzicht van de onderzoeksopzet en de resultaten te lezen.

Oriënterend onderzoek Welkomhuis

Het Welkomhuis in Nieuw Welgelegen is geopend in januari 2024. Op het Welkomhuis kunnen inburgeraars elkaar en andere Utrechters ontmoeten, deelnemen aan activiteiten en vragen stellen. Ook vindt een deel van de begeleidingsgesprekken en trainingen hier plaats en volgt een deel van de cursisten van Sagenn hier taalonderwijs. Onderzoek & Advies heeft onderzocht hoe het Welkomhuis wordt ervaren door zowel inburgeraars als professionals die in het Welkomhuis werken.

Onderzoeksopzet

Bezoekers van het Welkomhuis is een online vragenlijst voorgelegd waarin is gevraagd naar hun ervaringen met het Welkomhuis. Ongeveer 100 respondenten hebben de vragenlijst ingevuld. Daarnaast zijn zes professionals geïnterviewd die in of met het Welkomhuis werken. Het uitvoeren van dit eerste oriënterende onderzoek naar het Welkomhuis geeft inzicht in wat goed gaat en wat verbeterd kan worden. Door de gekozen onderzoeksopzet is dit onderzoek nadrukkelijk bedoeld om te leren en te verbeteren.

Resultaten

- 98% van de respondenten is het eens met de stelling dat het Welkomhuis een fijne plek is. Ook weet de meerderheid (97%) waarvoor ze bij het Welkomhuis terecht kunnen. Geïnterviewden beamen dat het Welkomhuis een fijne plek is met een goede sfeer. Over de vindbaarheid zijn zowel vanuit de respondenten als de geïnterviewden kritische geluiden te horen. De locatie is voor veel inburgeraars ver weg van hun woonadres wat leidt tot hoge kosten voor het OV.
- 83% van de respondenten vindt bij het Welkomhuis de juiste ondersteuning en 74% kan zich door het Welkomhuis beter redden in Utrecht. Geïnterviewden zien ook dat het Welkomhuis de ontwikkeling stimuleert zoals bijvoorbeeld door te leren fietsen. Een kanttekening is dat slechts een deel van de inburgeraars de georganiseerde activiteiten bezoekt die buiten de verplichte trainingen vallen. Hierdoor wordt een groot deel van de inburgeraars niet bereikt.
- 77% van de respondenten vindt dat het Welkomhuis hen heeft doorgestuurd naar de juiste organisatie. Voor geïnterviewden is het doorverwijzen een kerntaak. Het aantal doorverwijzingen vinden sommigen geïnterviewden echter vrij laag vanwege de lage bezoekersaantallen, met name tijdens de inloopsprekken.

8. Overige signalen

In dit hoofdstuk beschrijven we overige opvallende signalen die in meerdere interviews naar voren zijn gekomen. Het beschrijft de zorgen over 'kwetsbare' gezinsmigranten, de invloed van de huidige politieke situatie ten aanzien van migratie en specifieke uitdagingen voor het inburgeringsproces van vrouwen.

8.1 Gezinsmigranten lijken een stabielere (uitgangs-)positie te hebben, maar dit is geen eenduidig beeld

In het antwoordpatroon van gezinsmigranten lijkt deze groep een (veel) positiever beeld te laten zien in vergelijking met asielstatushouders. Echter, benadrukken professionals dat dit niet voor de gehele groep gezinsmigranten geldt. Ze spreken in de interviews ook over een kwetsbare groep gezinsmigranten, waar ze zich zorgen over maken: *“je hebt ook een groep gezinsmigranten waar we ons zorgen over maken, omdat zij juist niet die begeleiding kunnen krijgen die ze nodig hebben. [...] Een van de grote verschillen is én de begeleiding die ze kunnen ontvangen en de financiële druk die op gezinsmigranten staat, omdat zij alles zelf moeten bekostigen.”*

Een deel van die zorgen heeft in dit geval ook te maken met de eigen verantwoordelijkheid voor de inburgering: *“ze zijn zelf verantwoordelijk voor de inburgering, dus wij zien een groep mensen hier bij de taallessen die dus wél de eerste stap nemen om taallessen te nemen, en vanuit deze groep zien we zelfs al wel dat er soms thuissituaties zijn die aandacht nodig hebben. Denk dan aan mantelzorg, andere zorgtaken.”*

En met verwachtingen die de partner van hen kan hebben ten aanzien van het gezin en andere zorgtaken: *“er is een groep die hele andere zorgtaken heeft. Je komt hier omdat je bij de partner komt, maar sommigen hebben een zorgtaak, of wordt ervan verwacht dat ze een zorgtaak op zich nemen. Mantelzorg zien we veel. Partners die geïsoleerd worden, waar wij geen zicht op hebben.”*

8.2 Invloed van de huidige politieke situatie ten aanzien van migratie op het inburgeringsproces van nieuwkomers

Het huidige politieke klimaat kan een gevoel van onveiligheid creëren, wat het integratieproces van inburgeraars belemmert. Een professional gaf als voorbeeld: *“hij heeft ontzettend veel last van de politieke situatie. Nu denkt hij ineens ‘kan ik hier eigenlijk wel blijven’. Zo weet je dus hoe belangrijk het is dat je je welkom voelt en opgenomen voelt. Want zodra dat wegvalt heb je meteen het gevoel van ‘mag ik hier wel zijn’ en dan komt er een rem op het integratieproces. Want je weet niet waar je bent over zoveel jaar.”*

Een andere professional benoemt ook een effect van de huidige politieke situatie. Hij benadrukt de noodzaak om nieuwkomers voor te bereiden op een nieuwe werkelijkheid, waarin het steeds belangrijker wordt dat inburgeraars zelfstandig kunnen zijn, en hij daarmee dus het belang van (betaald) werk onderstreept: *“we moeten ze voorbereiden op een nieuwe werkelijkheid. Als ze hun leven niet gaan vormgeven zoals buitenlandse studenten of expats (namelijk: ‘ik werk en ik zorg voor mijzelf’)... Als we hen niet voorbereiden op die werkelijkheid, blijven ze afhankelijk van ons.”*

8.3 Zorgen over vrouwen die vaker thuis blijven, wat inburgeringsproces belemmert

Culturele verschillen rondom vrouwen en actieve deelname buitenshuis en/of werk blijven een uitdaging. Professionals zien dat sommige vrouwen vaker thuis blijven dan mannelijke inburgeraars, wat hun integratie bemoeilijkt. Ze proberen in deze situatie te benadrukken dat het in Nederland belangrijk is dat iedereen de kans krijgt om mee te doen, ongeacht verschillen in culturele normen en waarden. Ze maken zich soms zorgen, aangezien naast dezelfde rechten, vrouwen in het inburgeringstraject ook dezelfde plichten hebben. Toch komt het voor dat vrouwen soms afwezig blijven bij bijvoorbeeld taallessen, omdat zij thuis andere verplichtingen hebben.

Professionals merken op dat het moeilijk is om vrouwen die veelal thuisblijven, actief te laten deelnemen aan de samenleving. Bij het Welkomhuis komen vrouwen via omwegen toch 'de wereld in', maar dit blijft ingewikkeld. In Nederland werken vrouwen niet alleen voor emancipatie, maar ook omdat het salaris van de man vaak niet voldoende is. Dit argument wordt gebruikt om mannen te overtuigen hun vrouwen te laten werken, wat hen uit hun isolement haalt.

Bijlagen

In dit hoofdstuk:

- Bijlage 1: Tabel overzicht uitkomsten kernindicatoren
- Bijlage 2: Toelichting op vragenlijst-onderdeel
- Bijlage 3: Factoren die de vergelijkbaarheid van onderzoeksresultaten op totaalniveau over de tijd bemoeilijken
- Bijlage 4: Definities inburgering

Bijlage 1: Tabel overzicht uitkomsten kernindicatoren

In dit onderzoek hebben we voor de diverse leefdomeinen cijfermatig datamateriaal opgehaald omtrent de positie van inburgeraars in Utrecht op het gebied van 'zich thuis weten'. De oorspronkelijke 14 onderwerpen die bij de opzet van het eerste onderzoek in 2024 zijn geïdentificeerd als kenmerken van het zich thuis weten van inburgeraars, konden door beperkte ruimte niet allemaal worden uitgevraagd. Deels omdat bestanden hiervoor nog niet goed genoeg bruikbaar waren en deels omdat we de vragenlijst aan inburgeraars om communicatie-technische redenen kort moesten houden, waardoor verdiepende vragen voor specifieke, kleine subgroepen (ouders van kinderen, inburgeraars die een opleiding volgen) niet zijn opgenomen.

Onderstaande tabel laat een overzicht zien van de resultaten voor 2025, uitgesplitst naar asielstatushouders en gezinsmigranten, gezien het verschil in antwoordpatroon.

Tabel 1.1 Totaaloverzicht uitkomsten op indicatoren (2025)

	Oorspronkelijke indicator	Vertaling van de indicator in dit onderzoek	Resultaat ASH	Resultaat GM
	<i>Wat is het aandeel inburgeraars ...</i>			
		Enquêtevraag: Heeft u problemen in het dagelijks leven door het gevoel 'er niet bij te horen' of 'niet thuis te voelen'? (% 'nee')	50%	61%
1	met passend werk	Deduceren uit registratiebestanden	*	*
		Enquêtevraag: ik heb betaald werk	14%	60%
		Enquêtevraag: Hoe tevreden bent u over het werk dat u doet? (% (zeer) tevreden)	Te lage n	Te lage n
2	dat een opleiding volgt	Deduceren uit registratiebestanden	*	*
		Enquêtevraag: ik volg een opleiding of cursus	15%	13%
3	dat tevreden is met de opleiding die zij volgen		***	***
	(zonder werk of opleiding) dat actief is in de buurt of stad, in de vorm van vrijwilligerswerk, betrokkenheid bij school, mantelzorg of oppassen	Enquêtevraag: ik doe vrijwilligerswerk	24%	5%
		Enquêtevraag: Hoe tevreden bent u over het vrijwilligerswerk dat u doet? (% (zeer) tevreden)	Lage n	Lage n
5	dat aangeeft dat het genoten taalonderwijs heeft bijgedragen aan het thuis weten	Enquêtevraag: ik volg een taalles om Nederlands te leren	%	%
		Stelling in enquête: Ik kan door de taalles makkelijker zelf dingen doen (% (zeer) eens)	84%	82%
		Stelling in enquête: Ik kan door taalles makkelijker contact maken met anderen (% (zeer) eens)	87%	86%
6	dat comfortabel is met de Nederlandse taal en zonder angst Nederlands spreekt	Stelling in enquête: Ik vind het spannend om Nederlands te spreken (%(zeer) eens)	76%	70%
		Stelling in enquête: Ik ben tevreden met het niveau waarop ik Nederlands spreek (%(zeer) eens)	38%	27%
		Enquêtevraag: Heeft u problemen in het dagelijks leven door moeilijkheden met het spreken van Nederlands? (% 'ja')	68%	51%

7	dat gebruik maakt van een Welkomhuis en daar tevreden over is	Enquêtevraag: Kent u het Welkomhuis? (% 'ja')	51%	24%
		Stelling in enquête: Ik vind het Welkomhuis een fijne plek (%(zeer) eens)	Lage n	Lage n
		Stelling in enquête: Ik word goed geholpen in het Welkomhuis (%(zeer) eens)	Lage n	Lage n
8	dat aangeeft zich er bij te voelen horen in hun buurt in Utrecht	Stelling in enquête: Er zijn mensen bij wie ik terecht kan (% (zeer) eens)	41%	55%
		Stelling in enquête: Ik heb veel contact met mijn burens (% (zeer) eens)	25%	27%
		Enquêtevraag: Heeft u problemen in het dagelijks leven door het gevoel 'er niet bij te horen' of 'niet thuis te voelen'? (% 'ja')	43%	32%
9	dat aangeeft zich financieel zelfredzaam te voelen	Enquêtevraag: Heeft u problemen in het dagelijks leven door uw financiële situatie? (% 'ja')	61%	24%
		Enquêtevraag: men ontvangt hulp bij geldzaken of administratie van familie/vrienden/burens/vrijwilligers(organisatie)	31%	18%
		Enquêtevraag: men ontvangt hulp bij geldzaken of administratie van een betaalde hulp of organisatie	11%	1%
		Enquêtevraag: men ontvangt geen hulp bij geldzaken of administratie maar wil wel graag hulp. Weet niet waar men die kan krijgen.	22%	19%
		Enquêtevraag: men ontvangt geen hulp bij geldzaken of administratie en heeft ook geen hulp nodig.	37%	62%
10	dat positief is over eigen gezondheid en welzijn	Enquêtevraag: Hoe is over het algemeen uw gezondheid (% (zeer) goed)	52%	76%
		Enquêtevraag: Voelde u zich de afgelopen 4 weken erg zenuwachtig? (% voortdurend / meestal / vaak)	42%	31%
		Enquêtevraag: Voelde u zich de afgelopen 4 weken kalm en rustig? (% voortdurend / meestal / vaak)	55%	62%
		Enquêtevraag: Voelde u zich de afgelopen 4 weken neerslachtig en somber? (% voortdurend / meestal / vaak)	40%	23%
		Enquêtevraag: Voelde u zich de afgelopen 4 weken gelukkig? (% voortdurend / meestal / vaak)	49%	69%
		Enquêtevraag: Heeft u problemen in het dagelijks leven door uw lichamelijke gezondheid? (% 'ja')	38%	18%
11	dat vertrouwen voelt in het opvoeden van de kinderen in Nederland	Enquêtevraag: Heeft u problemen in het dagelijks leven door 'het zorgen voor uw kinderen in Nederland'? (% 'ja') basis: nieuwkomers met kinderen (n = 76)	Lage n	Lage n
12	dat tevreden is met hun huisvestingssituatie	Stelling in enquête: De mensen in deze buurt gaan op een prettige manier met elkaar om (% (zeer) eens)	70%	77%
		Stelling in enquête: Het is niet leuk om in deze buurt te wonen (% (zeer) eens)	19%	11%
		Stelling in enquête: Ik voel me prettig bij de mensen die in deze buurt wonen (% (zeer) eens)	62%	77%
		Enquêtevraag: Heeft u problemen in het dagelijks leven door de woning waarin u woont? (% 'ja')	25%	14%
13	dat instanties weet te vinden	Enquêtevraag: Heeft u problemen in het dagelijks leven door het vinden van de juiste organisaties als u hulp nodig heeft? (% 'ja')	47%	38%
14	dat niet (meer) inburgeringsplichtig is	Deduceren uit registratiebestanden	*	*
	* Registratie is nog niet op orde om indicator te presenteren			
	** Welkomhuis was voor de doelgroep van dit onderzoek grotendeels (nog) niet geopend.			
	***Vanwege prioritering (kleine doelgroep) geen ruimte om hier op in te gaan			
	Bron: Onderzoek & Advies gemeente Utrecht (2025)			

Bijlage 2: Toelichting op methode van onderzoek

2.1 Aanbieden van de vragenlijst aan inburgeraars

De enquête is in september 2024 per e-mail aangeboden aan 1.653 inburgeraars en werd in zeven talen aangeboden: Nederlands, Arabisch (Syrisch), Tigrinya, Farsi, Dari, Engels en Turks. Dit sluit aan op de omvang van de verschillende herkomstgroepen. In de uitnodiging werd benadrukt dat deelname anoniem is en de gegevens vertrouwelijk verwerkt worden.

Via inburgeringscoaches is het belang van het onderzoek extra onderstreept en opgeroepen de vragenlijst in te vullen. Er is omwille van de gevoeligheid en het risico op sturing bewust niet gekozen voor actieve hulp bij het invullen. Om de respons verder te bevorderen zijn 5 bonnen van €50 onder de deelnemers verloot.

We werkten met een 'gesloten link', waardoor alleen de persoon die de uitnodiging krijgt de vragenlijst (eenmalig) kan invullen met een persoonlijk wachtwoord. Zo is er controle op wie de vragenlijst invult en of deze respondent tot de doelgroep behoort. De respondenten kregen twee weken de tijd om te reageren. Na één week volgde een herinnering aan de groep die nog niet heeft gereageerd.

2.2 Beschrijving van de steekproef

De totale populatie inburgeraars voor deze peiling (2025) bestaat uit 2.027 personen. Dit zijn inburgeraars die bij de gemeente Utrecht bekend zijn voor een inburgeringstraject na 1 september 2023 onder de nieuwe wetgeving (WI2021). Personen zonder actief dossier zijn niet opgenomen, tenzij er sprake is van vrijstelling, een mbo-2 opleiding is gestart of het inburgeringstraject is afgerond tussen peiling 2024 en peiling 2025 (peildatum 1 september). Voor 374 deelnemers is geen [uniek] emailadres beschikbaar. Deze groep deelnemers kan niet worden uitgenodigd voor het onderzoek en valt daarom buiten het steekproefkader (n=1.653).

Gezien de omvang van het steekproefkader is besloten geen steekproef te trekken en alle deelnemers een enquête te sturen. Na twee weken is 18% van de uitgestuurde enquêtes beantwoord door 296 respondenten. De gezondheidsvragen in de vragenlijst zijn optioneel. Respondenten die de enquête voortijdig hebben beëindigd, bij aanvang van of gedurende het gezondheidsblok, zijn opgenomen in het responsbestand. Respondenten met een onvolledige respons op de vragen vòòr het gezondheidsblok zijn niet opgenomen in het responsbestand. In tabel 1 is de opbouw van de populatie, het steekproefkader en de respondentengroep in beeld gebracht.

In peiling 2024 zijn inburgeraars benaderd die bij de gemeente Utrecht bekend zijn voor een inburgeringstraject tot 1 september 2023 (n=1.231). Deelnemers kunnen bezig zijn met een inburgeringstraject voor én na deze peildatum. Deze inburgeraars behoren tot de populatie van beide peilingen. Daardoor zijn er (mogelijk) respondenten opgenomen in de peiling van 2025 die ook deelnamen aan de peiling van 2024.

Tabel 1. Opbouw van populatie, steekproefkader [uitgenodigde deelnemers] en respondenten

	populatie (n=2.027)		uitgenodigd [n=1.653]		respondenten [n=296]		afwijking t.o.v. populatie	responspercentag e
Totaal	n	%	n	%	n	%	%-punt	%
alle respondenten	2.027	100	1.653	100	296	100	0	18%
Geslacht	n	%	n	%	n	%	%-punt	%
man	951	46,9	731	44,2	109	36,8	-10	15%
vrouw	1076	53,1	922	55,8	187	63,2	10	20%
Leeftijd	n	%	n	%	n	%	%-punt	%
18-25	505	24,9	394	23,8	48	16,2	-9	12%
26-30	475	23,4	391	23,7	77	26	3	20%
31-40	629	31	544	32,9	110	37,2	6	20%
41+	418	20,6	324	19,6	61	20,6	0	19%
Doelgroep	n	%	n	%	n	%	%-punt	%
asielstatushouder	1107	48,4	829	50,2	123	41,6	-13	15%
gezinsmigrant	920	51,6	824	49,8	173	58,4	13	21%
Nationaliteit	n	%	n	%	n	%	%-punt	%
Syrische	522	25,8	365	22,1	45	15,2	-11	12%
Marokkaanse	199	9,8	175	10,6	13	4,4	-5	7%
Turkse	138	6,8	119	7,2	41	13,9	7	34%
Afghaanse	108	5,3	91	5,5	12	4,1	-1	13%
Eritrese	96	4,7	79	4,8	4	1,4	-3	5%
Jemenitische	89	4,4	68	4,1	9	3	-1	13%
Amerikaans burger	64	3,2	57	3,4	14	4,7	2	25%
Iraanse	61	3	55	3,3	15	5,1	2	27%
Onbekend	59	2,9	45	2,7	5	1,7	-1	11%
Burger van India	45	2,2	40	2,4	10	3,4	0	25%

2.3 Opzet interviews

Om een beter beeld te krijgen van het verhaal achter de cijfermatige resultaten van de enquête is er met inburgeraars gesproken. Er zijn in totaal 10 diepte-interviews gedaan met 10 inburgeraars, in hun eigen taal. Er is gestreefd naar een goede verdeling tussen enerzijds asielstatushouders en anderzijds gezinsmigranten. Daarnaast is rekening gehouden met de verschillende leerroutes die inburgeraars volgen. Onder asielstatushouders is er een oververtegenwoordiging van het aantal geïnterviewden in de onderwijsroute. De gesprekken zijn gevoerd door onderzoeksbureau Open Embassy. Een gesprek duurde één uur en een inburgeraar kreeg een VVV-bon van € 25,- als vergoeding. We hebben de vertaling van de gespreksverslagen ontvangen ten behoeve van de analyse.

Om ook het perspectief van professionals werkzaam in het veld toe te voegen hebben we groepsinterviews gehouden met in totaal 14 professionals verdeeld over 5 gesprekken. De opdrachtgevers hebben contactpersonen doorgegeven van de verschillende organisaties. De interviews van één uur zijn thematisch ingestoken en focusten zich op werk, taal, sociale verbinding, begeleiding van asielstatushouders en begeleiding van gezinsmigranten.

Bijlage 3: Factoren die de vergelijkbaarheid van onderzoeksresultaten op totaalniveau over de tijd bemoeilijken

In de oorspronkelijke opzet zouden de resultaten van de eerste meting in 2024 worden vergeleken met de huidige meting van 2025. Helaas is dit niet mogelijk gebleken om de volgende redenen:

- **Diversiteit van de groep inburgeraars:**

De groep inburgeraars is zeer divers, wat veel uitmaakt voor wie er uiteindelijk in het onderzoek komen. Drie voorbeelden:

- Verhouding asielstatushouders en gezinsmigranten: de verhouding tussen deze twee groepen is bepalend omdat asielstatushouders en gezinsmigranten een andere reis afleggen om in Nederland te komen, wat terug te zien is in hun ervaringen en een ander antwoordpatroon. In de meting van 2025 is de verhouding anders dan in de meting van 2024 (2025: 40% asielstatushouders en 60% gezinsmigranten; 2024: 50% om 50%). Dit maakt het onduidelijk of verschillen tussen de 0-meting en 1-meting op totaalniveau echte verschillen zijn, of veroorzaakt worden door een andere verhouding tussen asielstatushouders en gezinsmigranten.
- Verhouding inburgeraars die kort versus langer met het inburgeringstraject bezig zijn: een inburgeringstraject duurt 3 jaar. Als er in de ene meting veel meer inburgeraars zitten die net gestart zijn, is de kans groter dat zij bijvoorbeeld nog geen betaald werk hebben. Als we over tijd een "afname" rapporteren in het aandeel inburgeraars dat betaald werk heeft, kan dit ook veroorzaakt worden doordat de respondentengroep meer 'startende' inburgeraars bevat dan de vorige keer.
- Verhouding naar herkomstland: per jaar kan er verschil zijn in de landen waar inburgeraars vooral vandaan komen. Daardoor kan er ook verschil zijn in de omstandigheden waaronder mensen naar Nederland komen en in de ervaringen die zij hier hebben.

- **Beperkte grootte van de onderzoeksdoelgroep:**

Gezien het beperkte aantal inburgeraars in Utrecht en een netto respons van ongeveer 300 respondenten, is het essentieel om alle beschikbare respons te benutten om het onderzoek voldoende basis te geven. Dit beperkt echter de mogelijkheid om voorafgaand aan het onderzoek invloed uit te oefenen op de samenstelling van de onderzoeksgroep, waardoor het moeilijk is om de onderlinge verhoudingen binnen de doelgroep effectief te beheren. Effecten door (zelf)selectie komen hierdoor sterker naar voren dan in een willekeurige groep respondenten.

- **Gelijke kans op deelname voor alle inburgeraars:**

Er is geen steekproef getrokken. In plaats daarvan is iedereen die tot de doelgroep behoort uitgenodigd. We willen alle inburgeraars de kans bieden om hun mening te geven, waarbij iedere mening even zwaar telt. En we hebben alle respons nodig (zie ook het punt hierboven). Achteraf corrigeren voor verschillende verhoudingen in de responsgroep (wegen) is met de huidige respons niet mogelijk. Respondenten in de peiling zijn dus opgenomen op basis van zelfselectie. Hierdoor zal vertekening ontstaan. Bijvoorbeeld omdat de enquête wordt ingevuld door inburgeraars die geletterd zijn (in hun moedertaal), die een eigen e-mailadres beheren en die voldoende tijd, ruimte, rust, vertrouwen en motivatie hebben om een enquête vanuit de gemeente in te vullen. Er kunnen ook andere factoren meespelen die wij niet kennen. Daardoor is er geen sprake meer van een willekeurige selectie inburgeraars. De consequentie daarvan is dat de groep respondenten niet representatief is voor alle inburgeraars. Dit geldt ook voor de peiling 2024. Geschatte gemiddelde uitkomsten gelden voor personen in de peiling, niet voor alle asielstatushouders of gezinsmigranten. Omdat er geen betrouwbaar populatiegemiddelde is geschat is het niet mogelijk resultaten te toetsen. Niet voor verschillen

met vorig jaar, maar ook niet met verschillen ten opzichte van Utrecht gemiddeld. Dit wordt ondersteund door verschillende statistische testen op het resultaat, bijvoorbeeld voor normaliteit en homogeniteit. Toch vinden wij de resultaten indicatief en biedt het de mogelijkheid om het gesprek er met elkaar over aan te gaan. We bouwen met meerdere peilingen een kennisbasis op, om zo de resultaten steeds beter te kunnen duiden.

- **Procentuele verschillen lijken groot:**

Door het lage aantal respondenten kunnen procentuele verschillen snel groot lijken, terwijl dat in werkelijkheid niet zo is. Andersom kan dit ook het geval zijn: dan zien we geen verschil terwijl dit er in werkelijkheid wel kan zijn. De schatting op basis van deze peiling is dus niet zo nauwkeurig. Daarbij gaat het om een schatting over een groep mensen die niet representatief is voor de hele doelgroep (zie ook het punt hierboven). Dit maakt dat we extra voorzichtig zijn met het rapporteren van "verschillen" tussen groepen en metingen en het trekken van conclusies. In veel gevallen zal een af- of toename van bijvoorbeeld 10%-punt of meer op toeval kunnen berusten. Toch vinden wij het nuttig om ook te kijken naar de resultaten van alle Utrechters en de groep respondenten in de peiling vorig jaar. Verschillen kunnen we niet toetsen en kleine verschillen zien we door de (on)nauwkeurige schatting sowieso niet. Maar soms zien we ook erg grote verschillen, of een bepaald antwoordpatroon. Dan is er misschien wel iets aan de hand. Deze signalen zijn meegenomen in de interviews en op onderdelen waarbij wij, alle informatie bij elkaar genomen, een sterk vermoeden hebben dat er veranderingen zijn hebben we dit benoemd in de rapportage.

Bijlage 4: Definitie inburgering

4.1 Inburgeringsplichtigen

Er zijn veel groepen migranten, met elk een andere definitie. Zo wordt met regelmaat – ook in gemeentelijke communicatie – de term nieuwkomer gebruikt. Daarnaast worden in de spreektaal begrippen als inburgeraar en vluchteling regelmatig door elkaar gebruikt. Echter is niet iedere vluchteling een inburgeraar (bijvoorbeeld als er – nog – geen sprake is van een verblijfsstatus) en is niet iedere inburgeraar een (voormalig) vluchteling. Inburgeraars kunnen ook afkomstig zijn uit veilige, westers georiënteerde landen buiten de Europese Unie.

Dit onderzoek richt zich op degenen die (sinds 1 januari 2022) inburgeringsplichtig zijn binnen de gemeente Utrecht en degenen die hun inburgering (net) hebben afgerond volgens de Wet Inburgering 2021.

4.2 Leerroutes die leiden tot ‘meedoen’

De inburgeringstrajecten die de gemeente aanbiedt hebben als doel dat de inburgeraar kan ‘meedoen’ naar de eigen capaciteiten. Dit kan zijn betaald werk, het volgen van een opleiding en/of het participeren via onder andere vrijwilligerswerk. Tijdens de inburgeringstrajecten wordt door de gemeente dan ook vastgesteld welke leerroute voor een inburgeraar het meest geëigend is.

Het gaat om drie, door de Rijksoverheid vastgestelde, leerroutes:

- **de B1 route:** die bedoeld is voor een combinatie van taal verwerven en kunnen werken of vrijwilligerswerk kunnen doen. Inburgeringsplichtigen worden hierin geacht binnen maximaal drie jaar de Nederlandse taal op B1 niveau te kunnen spreken en schrijven. Veruit het grootste deel van de Utrechtse inburgeraars bevindt zich in deze route.
- **de onderwijsroute:** vooral bedoeld voor jongeren. Zij leren de Nederlandse taal op niveau B1 of hoger en worden eveneens voorbereid op het volgen van een mbo-, hbo- of universitaire opleiding.
- **de zelfredzaamheidsroute:** bedoeld voor inburgeringsplichtigen waarvoor route 1 en 2 te moeilijk is. Zij leren de Nederlandse taal op een lager niveau (A1) en worden voorbereid om via participatie mee te doen in de Nederlandse samenleving.

Gezinsmigranten betalen hun inburgering zelf. De gemeente stelt wel de te volgen leerroute vast en kan adviseren over een mogelijk passende onderwijsinstelling. Jonge gezinsmigranten en nareizigers worden – vanwege de leer- en kwalificatieplicht – pas inburgeringsplichtig als zij 18 jaar worden.

Colofon

uitgave

Onderzoek & Advies
Gemeente Utrecht
Postbus 16200
3500 CE Utrecht
030 286 1350
onderzoek@utrecht.nl

in opdracht van

Maatschappelijke Ontwikkeling
Gemeente Utrecht

internet

www.utrecht.nl/onderzoek

rapportage

Daphne Bollen
Maarten van Son
Bianca Ploeg

informatie

Daphne Bollen
+316 42073744

projectnummer

F177

bronvermelding

Het overnemen van gegevens uit deze publicatie is toegestaan met de bronvermelding:
afdeling Onderzoek & Advies, gemeente Utrecht

Maart 2025